

Αριθ. εικ. 152723
150

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΔΑ
• ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
• ΛΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

1841-1842.

Εως διδαχῶσι πολλοί, καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις. — Δανιὴλ ιθ' α.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Τ. ΓΡΙΦΙΤΤΟΥ.

1842.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΔΑ

ΑΠΟΘΗΚΗ

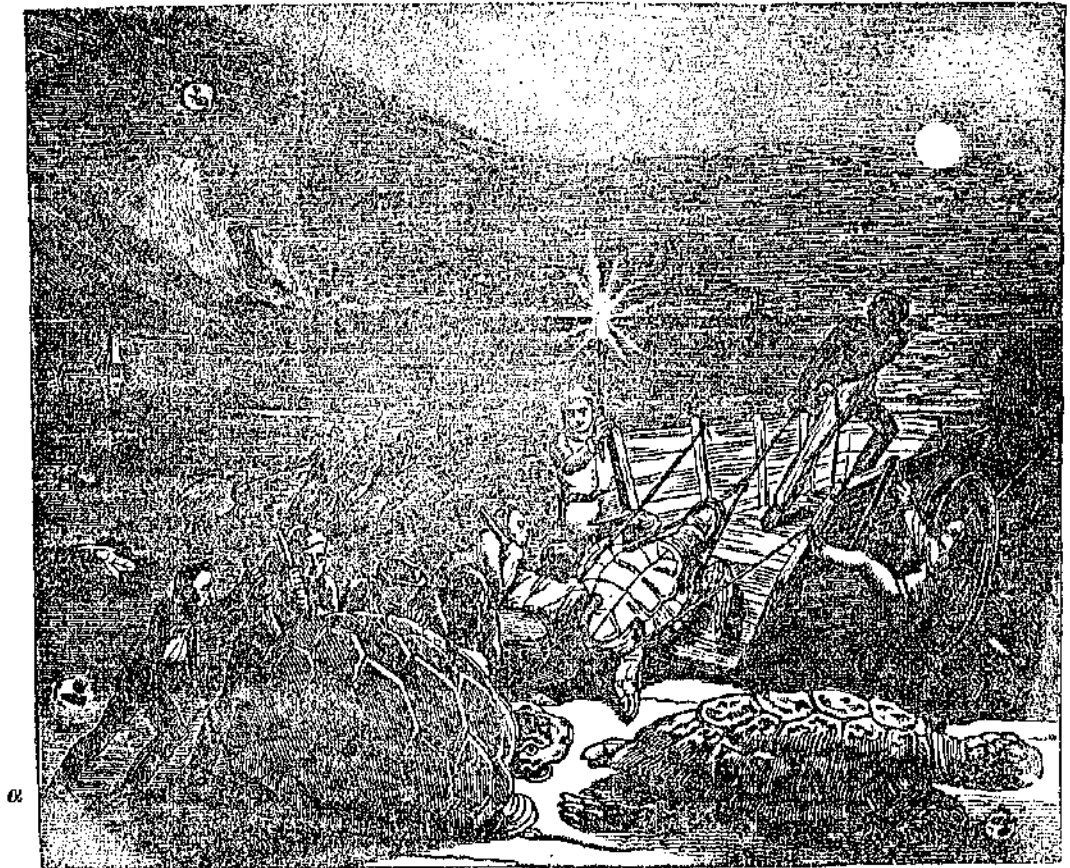
ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, 1841.]

[ΑΡΙΘ. 50]

ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΕΛΩΝΩΝ.

Ἄλυσις Χελωνῶν ἐπὶ τοῦ Παράλιου τῆς Κούδας.

Εἰς τὴν προτεταγμένην εἰκονογραφίαν βλέπει ὁ ἀναγνώστης τὴν Πρασίνην (α) λεγομένην, καὶ τὴν Βαρυκέφαλον Χελώνην (β). Ἡ τοῦ πρώτου εἴδους χρησιμεύει μάλιστα πρὸς τροφήν. Εὐρίσκεται δὲ πολυπληθὴς παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς ὅλων τῶν νήσων καὶ ἡπείρων τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Τὰ ῥηχὰ, ὅσα περικυκλοῦσι τοὺς αἰγιαλοὺς τούτους, εἶναι ὑπὸ θαλασσίων φυτῶν κεκαλυμμένα· εἰς τὰς ὑδατώδεις δὲ νομάς ταύτας, αἵτινες ἀρκετὰ προσεγγίζουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε μετ' εὐκολίας νὰ βλέπωνται ὑπὸ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν καιρῷ γαλήνης. βόσκονται ἀπειράριθμα ζῶα, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀμφίβια, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ πλῆθος χελωνῶν. Ὁ παλαιὸς ταξιδιώτης Δαμιπέρ, τὰς Γαλλαπάγους νήσους περιγράφων, λέγει, “Ἀναμέσον τῶν νήσων τούτων ὑπάρχουσι πορθητοὶ ἀρκετὰ εὐρύχωροι, ὥστε νὰ δια-

βαίνωσι πλοῖα· εἰς τινὰ δὲ μέρη καὶ ῥηχὰ ὕδατα, δέου ἀφθόως φύεται τὸ τῆς χελώνης χόρτον· ὅθεν αἱ νῆσοι αὗται μετὰ θαφιλείας χαίρουται τὰς θαλασσίους χελώνας.” Τὴν χελώνην, εἴτε τῆς ξηρᾶς εἴτε τῶν ὑδάτων, προφυλάττει, ὡς γνωρίζουν οἱ πλείότεροι τῶν ἀναγνωστῶν μας, καὶ ἐπὶ τῶν νότων καὶ ἐπὶ τῆς γαστρὸς, κοίλη ἀσπίς, ἀνευγμένη εἰς ἑκαστον ἄκρον, διὰ τὴν ἔξοδον ποτὲ μὲν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν, ποτὲ δὲ τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν.

Αἱ θαλάσσιαι χελῶναι καὶ τοὺς πόδας ἔχουσι πολλὸν μακροτέρους παρ' αἱ χερσαῖαι, καὶ τοὺς δακτύλους συνηνωμένους διὰ μεμβράνης, ὥστε κολυμβᾶσιν εὐκολώτατα. Τὴν κεφαλὴν, τοὺς πόδας, καὶ τὴν οὐρὰν καλύπτουσι μικρὰ λέπια. Εἰς τὰς γνάθους τοῦ εὐρυχώραν στόματος δὲν ὑπάρχουν ὀδόντες, ἀλλὰ τὰ τῶν γνά-

θων ὅσα, ὅσα σκληρότατα καὶ δυνατότα, συγχρόνως δὲ καὶ τραχύτατα, ἐνισχύουσι τὸ ζῶον οὐχὶ μόνον τὰ φυτὰ εὐκόλως νὰ μαρσῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ συντρίβῃ τὰ ὀστρακόδερμα, ἐξ ὧν προσέτι τρέφεται τὸ θαλάσσιον εἶδος. Αἱ πράσινοι χελώναι καὶ μεγαλώταται γίνονται καὶ βαρύταται· ἄτομα τινὰ ἔχουν ἐξ ἧς ἐπὶ ποδῶν μῆκος ἀπὸ τὴν ῥίνα εἰς τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς, τριῶν δὲ ἢ τεσσάρων ποδῶν πλάτος, καὶ ὡς τριακοσίων ὀκάδων βάρος. "Ήκουσα," λέγει ὁ Δαρμπιέρ, "περὶ τινος τερατώδους χελώνης τοῦ πρασίνου εἶδους, ἀλωθείσης ποτὲ εἰς τὸν ἐν τῷ Καμπεκείῳ Κόλπῳ Βασιλικὸν Λιμένα, ἥτις εἶχε τεσσαράων ποδῶν βάθος ἀπὸ τὰ νῦτα εἰς τὴν γαστέρα, ἐξ δὲ ποδῶν πλάτος ἐπὶ τῆς γαστρός. Παῖς ἐνεαετής, νιδὸς πλοιάρχου, ἐμβὰς εἰς τὸ ὄστρακον τῆς ὡς εἰς ἀκάτιον, ὑπῆγε κωπηλατῶν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ πατρός του, ἀπέχον ἐκ τοῦ αἰγιαλοῦ περὶ τὰ δύο στάδια*." Κοινῶς ἡ πρασίνη χελώνη ζυγίζεται ἀπὸ ἐβδομήκοντα ἕως ἑκατὸν ὀκάδας.

Ἐκθέτει δὲ εἰς κίνδυνον τὸ ζῶον τοῦτο ἡ φυσικὴ ὁρμή, ἥτις ἄγει τὴν θήλειαν πρὸς τὸν αἰγιαλόν, διὰ νὰ γεννήσῃ τὰ ὡὰ τῆς. Ἀφοῦ ἀποθίσῃ αὐτὰ ἐπὶ τῆς χαύνης ἄμμου, τὰ παραιτεῖ εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, αἱ ὁποῖαι κατ' ἐκεῖνο τὸ κλίμα ἰσχυρῶς πυρρύνουσι, βεβαίως ἐκκολάπτουν αὐτά. Τούτῳ ἐμπροσθέντος πόδας μεταχειριζομένη ἐξορτίζει μίαν ἢ δύο τρίπας περὶ τὸν ἕνα πόδα τὸ πλάτος, δύο δὲ τὸ βάθος, εἰς τὰς ὁποίας ἀποθέτει συνήθως ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ὡὰ. Τὰ ὡὰ ταῦτα εἶναι στρογγύλια, δύο δὲ ἡ τρεῖς δακτύλους τὴν διάμετρον· μεμβράνα καλύπτει αὐτά, ὅπως οὖν ὁμοιάζουσα ὑγρὴν περιγυμένην χάρτην. Γεννᾷ δὲ τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐκ διαλειμμάτων δύο περίπου ἢ τριῶν ἐβδομαδῶν. Σχεδὸν πάντοτε ἐξέρχονται εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐν καιρῷ νυκτός. Ἐπειδὴ δὲ χαύνη ἄμμος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκκόλαψιν τῶν ὡῶν, αἱ χελώναι συχναῶς εἰσὶν ἐν εἰδικτοῖς αἰγιαλοῖς· ἀλλ' οὗτοι πολλάκις ἀπέχουν ἑκατοντάδας μιλίων ἀπὸ τὰς νομὰς τῶν. Τὰ ὡὰ ἐκκολάπτονται εἰς ὀλιγώτερον παρ' ἑνα μῆνα ἀφοῦ γεννηθῶσι· καὶ εἰς ὅκτω περίπου ἢ δέκα ἡμέρας ἔρπουν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ νεογνά. Ὀλίγα ὅμως, κατ' ἀναλογίαν τοῦ παραγομένου ἀριθμοῦ, φθάνουν εἰς τὸ φυσικὸν αἰτῶν στοιχεῖον. Πάμπολλα θηρεύονται ὑπὸ θαλασσιῶν πτηνῶν καὶ διαφόρων ἀρπακτικῶν τετραπόδων. Ἡ τίμιος ἐχθρεύεται κατ' ἐξαιρετικὴν τὴν χελώνην· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐπεὶ μᾶλλον δραστηρίως καταγίνεται εἰς τὸν ἀφανισμόν τῆς. Ἡ συναγωγὴ τῶν τῆς χελώνης ὡῶν συγκατεῖ ἐν ἀπὸ τὰ οὐσιωδέστερα ἐνδοσχολήματα τῶν Ἰνδῶν τοῦ Ὀρινόκου. Καὶ τὴν σάρκα δ' αὐτῆς οὐχὶ

μόνον τρώγουν οἱ ἐντόπιοι, ἀλλ' ὑπερτιμᾶσι καὶ πλεονούν ἀκριβώτατα οἱ βασιλοῦντες τοῦ Λονδίνου.

Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ παρόντος ἄρθρου εἰκονογραφία παριστάνει τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀλίσκονται αἱ θαλάσσιαι χελώναι εἰς τὰ παράλια τῆς Κούβας, καὶ εἰς μέρος τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ Κόμης de Lacépède, εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσαν ἱστορίαν τῶν ὠτοκόων τετραπόδων, περιέγραψε τὰς διαφορὰς μεθόδους, καθ' ἃς ἐνεργεῖται ἡ τῶν χελωνῶν ἀλωσις· τελειόνομεν δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο μ' ἐπιτομὴν τῆς περιγραφῆς του.

"Μολονότι αἱ θήλειαι χελώναι φροντίζουν νὰ ὠτοκώσιν ἐν καιρῷ σκότους, δυσκόλως, μ' ὅλον τοῦτο, ἀποφεύγουσι τοὺς ἐχθρούς των· οἱ ἀλιεῖς περιμένουν αὐτὰς καταρχὰς τῆς νυκτός, μάλιστα δὲ ὅταν ὑπάρχῃ φεγγάριον, καὶ ποτὲ μὲν ἐξερχομένης τῆς θαλάσσης, ποτὲ δ' ἐπιστροφούσας μετὰ τὴν ὠτοκίαν, θανατούνουν αὐτὰς με ῥόπαλα, ἢ τὰς ἀνατρέπουσι τάχιστα, μὴ ἀφίνοντες καιρὸν εἰς τὰς ἀθλίας εἶτε νὰ ὑπερασπισθῶσιν, εἶτε νὰ τυφλώσων τοὺς προσβάλλοντας, ἀναρίπτουσαι τὴν ἄμμου με τὰ πτερύγιά των. Ὅταν ἦναι πολλὰ μεγάλα, χρειάζονται κάμπανοι ἄνδρες, ὥστε νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὰς, πολλάκις δὲ καὶ μοχλοὺς μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο. Ἀφοῦ δ' ἄπαξ ῥιφθῶσιν ἐπὶ τῶν νῶτων, δὲν ἐμποροῦν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μεταγυρίσωσι.

"Τεσσαράκοντα ἢ πενήτηκοντα χελώνας, πλήρεις ὡῶν, ἐμποροῦν νὰ ἀνατρέψωσιν ὀλίγοι τινὲς ἀλιεῖς ἐντὸς τριῶν ὥρων. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἐκασφάλισιν τῶν ὡῶν ἐπὶ αὐτὰν τὴν προτεραιάν νύκτα. Κατακόπτουν αὐτὰς, καὶ ἀλατίζουσι τὴν σάρκα καὶ τὰ ὡὰ. Ἐνίοτε ἐξάγουν ὑπὲρ τὰς δέκα ὀκάδας κιτρίνου ἢ πρασινωποῦ ἐλαίου ἀπὸ ἐν μεγάλου ἄτομον· τοῦτο δὲ καὶ διὰ φωτισμοῦ χρησιμεύει, καὶ με διάφορα τροφῆς εἶδη μὲνίσταται, ὅταν ἦναι νυκτόν. Κάποτε σύρουσι ζωντανὰς τὰς ἀλωθείσας χελώνας εἰς περιφράγματα, ὅπου φυλάττουν αὐτὰς πρὸς χρῆσιν.

"Οἱ τὰς χελώνας ἀλιεῖοντες ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κούβας καὶ τῶν γειτονικῶν νήσων τελειοῦν συνήθως τὰ φορτία των εἰς ἐξ ἐβδομάδας ἢ δύο μῆνας· ἐπειτα δ' ἐπανέρχονται εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν νήσους (τὰς Βαχάμας καὶ ἄλλας τῆς Δυτικῆς Ἰνδίας) με τὰς ἡλιατρίνας χελώνας, τὰς ὁποίας καὶ οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μαυροὶ κάτοικοι μεταχειρίζονται ἐπίσης πρὸς τροφήν. Ἡ ταριχευμένη χελώνη ζητεῖται εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς ἀποικίας, ὅσον ὁ οὐίσκος ἢ βακαλῶς εἰς τὰ μέρη μας· τὴν ἀλιεῖαν δ' αὐτῆς μετῶνται ἅπαντες οἱ ἄποικοι οὗτοι, καὶ μάλιστα οἱ Βρετανοὶ, με πλοῖα, ἐπὶ διαφόρων μερῶν τῆς Ἰσπανικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν γειτονικῶν ἐρημονήσων.

"Πολλάκις ἀλίσκεται ἡ πρασίνη χελώνη καὶ εἰς τὸ πέλαγος ἐν καιρῷ νηνεμίας, καὶ εἰς φεγγώδεις νύκτας. Πρὸς τοῦτο ἐξέρχονται δύο ἀλιεῖς ἐντὸς ἀκατίου· ὁ μὲν κωπηλατεῖ, ὁ δὲ κρατεῖ καμάκιον, ὡς τὸ χρησιμεῖον πρὸς θανάτωσιν τῶν φαλαινῶν*. Ὅπότεν δ' ἀνακαλύ-

ψωσι μεγάλην χελώνην ἐκ τοῦ ἄρρου, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὑψομένη κάμνι· ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ταχύνουσι πρὸς αὐτήν· καὶ ἂν ἀρκετὰ πλησιάζωσι πρὶν καταβῇ. Δισσῇ, ῥίπτει εὐθὺς τὸ καμάκιον ὁ ἀλιεὺς με ὕσον πλειοτέραν δύναμιν, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸ ὄστρακον εἰς τὴν σάρκα· ἡ χελώνη δὲ πᾶραυτα, ὁ δ' ἀλιεὺς ἀφί. νει σχοινίον, τὸ ὁποῖον εἶναι προσδεμένον εἰς τὸ καμάκιον, καὶ ὅταν ἡ χελώνη ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν αἰματοχυσίαν ἀπαυδήσῃ, ἔλκεται εἰς τὸ ἀκάτιον ἢ καὶ εἰς τὴν ξηράν."

II ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΓΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

*Ἐλκηθρον ὑπὸ Κυνῶν συρόμενον ἐπὶ τῆς Χιόνος.

Οἱ Μοραβιανοὶ, εἰτε Ἰνδιάνοι Ἀδελφοί, ὀλιγόριθμος ἀρεαῖς τῶν Διαμαρτυρομένων, εἰσέρχονται εἰς τὴν Γερμανίαν, Ὁλλανδίαν, Ἀγγλίαν, τὰς Ἰνδιάνους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἄλλοι. Χαρακτῆρα γενικῶς ἔχουσιν ἀριστον· ἀγάπην, εἰρήνην, καὶ μεγίστην ἐπιλόγην ἐπικρατοῦσι μεταξύ των. Καταγίνονται δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξαποστῆλιν ἱεροδιδασκάλους· εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν, εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς διατηροῦσι πρὸ πολλοῦ ἡδὴ καταστήματα ἱεραποστόλων. Τοιοῦτο κατάστημα ἔχουσι καὶ εἰς τὴν Λαβραδोरίαν, γῶρον τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, κάμπον μὲν ἐκτεταμένον, ψυχροτάτην δὲ καὶ σχεδὸν ἔρημον, μεταξὺ τῆς αὐτόχθονος φυλῆς τῶν Ἑσκιμῶν. Εἰς τὴν γῶρον ταύτην, καὶ εἰς τὸ περὶ οὗ δ' λόγος κατάστημα, ἀναφέρεται ἡ ἐπομένη διήγησις.

Τὴν 11ην Μαρτίου 1782, ἐνῶς τὸ πρωῒ, οἱ συναδελφοὶ Σαμουήλ καὶ Γυλιέλμος ἀνιχώρησαν ἐκ τοῦ τόπου τῆς διατριβῆς των, τῆς κομποπόλεως Ναῖν, με σκοπὸν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ βορεινότερον ἀποστολικὸν κατάστημα, τὸ ἐν Ὀκκάκιῳ, ἀπέχον περὶ τὰ 150 Ἀγγλικὰ μίλια. Τὸ ἔλκηθρον ἤλαυνετο ὑπὸ τοῦ βαπτισμένου Ἑσκιμοῦ Μάρκου, καὶ ἄλλο δὲ τι ἔλκηθρον μ' Ἑσκιμοὺς συνώδευε τοὺς ἱεραποστόλους. Τὰ δύο ἔλκηθρα περιέχον πέντε ἄνδρας, μίαν γυναῖκα, καὶ ἓν παιδίον. Ὁ καιρὸς ἦτον εὐδίας, οἱ ἀστῆρες ἐφεγγον με ἀσυνήθην λάμψιν· ἅπαντες ἦσαν εὐθυμοὶ, καὶ, ἐπειδὴ ὅλα ἐφαίνοντο βοηθητικά, ἤλπιζον μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας νὰ φθάσωσιν ἀσφαλῶς εἰς Ὀκκάκιον. Τὸν ἐπὶ τῆς παγωμένης θαλάσσης δρόμον εὐρῆκαν ἄριστα ἔχοντα, καὶ μετ' εὐκολίας προέβαινον ἐξ ἧς ἐπὶ μίλια τὴν ὥραν. Ἀφοῦ ἐπέρασαν νησίαν τινὰ εἰς τὴν κάλπον τῆς Ναῖν, ἀπεμακρύνθησαν ἀρκετὰ ἐκ τῆς παραλίας, με σκοπὸν καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὁμαλότερον τοῦ πάγου μέρος, καὶ ν'

ἀποφύγῃσι τὸ ὑψηλὸν καὶ βραχυδὲς ἀκρωτήριον Κεργα. πεῖτ. Περὶ τὰς ὅκτω ἀπῆντησαν ἔλκηθρον με Ἑσκιμοὺς πρὸς τὴν ξηρὰν διευθυνόμενον. Μετὰ τὸν συνήθη χαιρετισμὸν καταβάντες οἱ Ἑσκιμοὶ ἤρπυσαν συν. ομιλίαν, ὡς πράττουσι γενικῶς εἰς τοιαύτας περιστάσεις· ὑπηνίχθησαν δὲ οἱ ξένοι Ἑσκιμοὶ πρὸς τοὺς μετὰ τῶν ἱεραποστόλων ὅτι καλῆτερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ αὐτοί. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἱεραποστολὶ καμμίαν ὁποιανδήποτε αἰτίαν δὲν ἐβλεπον, καὶ μόνον ὑποπτεύοντο ὅτι οἱ Ἑσκιμοὶ ἐπεθύμουν συνοδοιπόρους, προσχώρησαν. Μετὰ τι διάστημα, ὑπηνίχθησαν οἱ ἰδιοὶ τῶν Ἑσκιμῶν ὅτι ἡ θάλασσα εἶχεν ὄγκωμα, ἥτοι ἐκυμαίνετο, ὑπὸ τὸν πάγον. Ἦναι μάλιστα ἡσθάνετο τις αὐτὸ, πλὴν ἂν ἐβαλλε τὸ ὠτίον σιμὰ τοῦ πάγου, καθ' ἣν περίστασιν ἤκουε βαθεῖν τινα δυσάρεστον βόην, καὶ βρυχηθρὸν θορυβώδη, ὡς ἐκ τῆς ἀβύσσου ἀναβαίνοντα. Ὁ καιρὸς ἔμενε εὐδίας, ἐκτὸς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὅπου ἐφάνησαν ὑπάλευκὰ τινα σύννεφα μ' ὀλίγας μαύρας σειρὰς ἐν τῷ μεταξύ των. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἐπνεε σφοδρῶς ἐκ τοῦ βορειοδυτικοῦ, ὁ μόνος φόβος ἦτο μὴν ἀλλάξῃ αἰφνιδίως ὁ καιρὸς. Ὁ ἥλιος δὲ εἶχε τώρα φθάσειν εἰς τὸ ὕψος του, καὶ ὀλίγη ἡ σὺδεμία μεταβολὴ ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν· ἀλλ' ἡ τῆς θαλάσσης κίνησις ὑπὸ τὸν πάγον εἶχεν αὐξηθεῖν, ὥστε τρομάξαντες ὅπως οἱ ὁδοιποροὶ ἐνόμισαν φρονιμώτερον νὰ μὴν ἀπομακρυνθῶσι περισσώτερον ἐκ τῆς ξηρᾶς. Ὁ πάγος εἶχε πολλαχού μεγάλας σχισμὰς καὶ ρήγματα· τὰ ἡ χάρματα, δύο ἢ τρεῖς πόδας πλατέα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα οὐδὲ ποτε λείπουν, καὶ ἐπειδὴ εὐκόλως πηδῶσιν ἐπάνωθεν αὐτῶν οἱ σκύλοι, τοῦ ἔλκηθρου ἀνευ δυσκολίας ἐπομένον, δὲν φοβίζον εἰμὴ τοὺς νεοφερμένους.

Εὐθὺς ἀφοῦ ἐκλινεν ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, ὁ ἄνεμος ὑπερῴχησε, τὰ πρὸς ἀνατολὰς ὀλίγα νέφη ἤρπυσαν νὰ ἀναβαίνωσιν, αἱ δὲ μαύραι σειραὶ νὰ κινῶνται κατὰ τοῦ ἀνέμου. Ἡ ἐπὶ τοῦ πάγου καὶ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν ὀρέων συσσωρευμένη χιών βιαίως ἐρρίπτετο τῇδε κινεῖτο ὑπὸ μερικῶν ἀνεμοστροφίλων, ὥστε ἐπλήρως τὸν ἀέρα. Συγχρόνως τὸ ὄγκωμα τῆς ὑποκάτω θαλάσσης, παραπολὺ αὐξηθεῖν, ἐπέφερεν ἀποτελέσματα τὰ πλέον παράδοξα καὶ τρομερὰ καθ' ὅλην τὴν τοῦ πάγου ἑκτασιν. Τὰ ἔλκηθρα, ἀντὶ νὰ γλιστρήσιν ἀπαρεμποδίστως ἐπὶ ὁμαλῆς ἐπιφανείας, ποτὲ μὲν βιαίως ἔτραχον κατόπιν τῶν κυνῶν, μετ' ὀλίγον δ' ἐφαίνοντο δυσκόλως ἀναβαίνοντα εἰς τὸν ὑψοῦμενον λόφον· καθότι ἡ ἐλαστικότης τόσο ἐνμεγέθους σώματος πάγου, στήριζομένου ἐπὶ τεταραγμένης θαλάσσης, καίτοι εἰς τινα μέρη τέσσαρας ἢ καὶ πέντε πήχεις χονδροῦ, φυσικὰ ἐπρόξενε κυματώδη ὅπως οὖν κίνησιν, ὡς ἤθελε κινεῖσθαι φύλλον χαρτίου συμμορφούμενον μετὰ τὴν ἐπιφανείαν σαλευομένου ῥυακος. Ἠκούοντο δὲ τώρα καὶ κροτοδῶρυβοι πανταχόθεν ὡς κανονίου, ἀπὸ τὴν ῥῆξιν τοῦ πάγου προσερχόμενοι.

Οἱ Ἑσκιμοὶ λοιπὸν ἤλαυνον ὅσον τάχιστα πρὸς τὴν

*Τὸ στάδιον εἶναι τὸ ὄγδον τοῦ μίλιου· σύγκειται δὲ τὸ μίλιον ἀπὸ 1760 στάδων, ἢ πέντε μίλια. Τὸ Ἀγγλικὸν μίλιον, τὸ κοινῶς ἐννοούμενον εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἰσοδυναμεῖ με σχεδὸν τὸ Ἑλληνικὸν στάδιον. Ἰδὲ Ἀποθ. Τόμ. Α'. Σελ. 10 καὶ Τόμ. Γ'. Σελ. 22. Ὑπάρχει δὲ καὶ γεωγραφικὸν ἢ ναυτικὸν μίλιον, τὸ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἰταλίαν, συνιστάμενον ἀπὸ 6086 στάδων, ἢ τοῦ πέντε μίλιου· οἱ Γάλλοι ἔχουσι τὴν ναυτικὴν λεύαν, συγκειμένην ἀπὸ τρία τοιαῦτα μίλια.

*Ἰδὲ Ἀποθ. Τόμ. Α'. Σελ. 42 καὶ Τόμ. Δ'. Σελ. 101.

ξηράν, με σκοπόν να διανυκτερεύουσιν ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ Νιβκακοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ προδήλως ἐφαίνετο ὅτι ὁ πάγος ἐμελλε νὰ συντριβῇ καὶ νὰ διασκορπισθῇ κατὰ τὸ ἐξω πέλαγος, ὁ Μάρκος εἰδὼς γνώμην νὰ ταχύνωσι πρὸς τὸ βορεινὸν μέρος τοῦ Νιβκακοῦ, ὅθεν ἤλπιζεν ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ μένῃ ἐπὶ ἀκέραιος ὁ εἰς Ὀκκάκιον δρόμος. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἔσπευξεν ἡ συνοδία· ἀλλ' ὅτε τὰ ἔλκηθρα προσήγγισαν εἰς τὴν ξηράν, φρικτὸν θέαμα παρέστη ἐνώπιόν των. Ὁ πάγος, ἐκ τῶν βράχων ἀποσπασθεὶς, ὠθεῖτο ἄνω κάτω, τρίζων καὶ εἰς χίλια κομμάτια ἐπὶ τῶν κρημνῶν συντριβόμενος, μὲ θόρυβον τρομερὸν, ὅστις, μετὰ τῆς βοῆς τοῦ ἀνέμου, καὶ τῆς ἐνθεν κάκεῖθεν εἰς τὸν ἀέρα φερομένης χιόνης, ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοῦς ὁδοιπόρους τὴν δύναμιν τοῦ ἀκούειν ἢ τοῦ βλέπειν ὅ,τιδήποτε διακρινόμενος.

Ἡ μόνη τώρα ἐλπίς αὐτῶν ἦτον εἰς τὴν ξηράν· ἀλλὰ μετὰ πλείστης δυσκολίας ἤμπαρουν νὰ βιάζωσιν εἰς τὰ ἐμπροσθεν τοῦς πεφοβισμένους σκύλους, ἐνῷ ὅλον τὸ σῶμα τοῦ πάγου ποτὲ μὲν ἐβυθίζετο ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν βράχων, ἄλλοτε δ' ἀνέβαινον ὑπεράνω αὐτῶν· ἡ μόνη δὲ στείγη, κατ' ἣν ἤμπαρουν ν' ἀποβῶσιν, ἦτον ὁπότε ἤρχετο Ἰσα μὲ αὐτούς· ἔθεν ἀπῆλθε μεγίστην ἐπιτηδεύτητα, καὶ ἦτο παραπολὺ κινδυνώδης ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη. Σὺν Θεῷ, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπέτυχεν· ἀμφότερα τὰ ἔλκηθρα ἐπίασαν τὴν ὄχθην, καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἐσύρθησαν εἰς τὸ ἄνωθεν ὕψος.

Μόλις ἔλαβον καιρὸν οἱ ὁδοιπόροι νὰ εὐγνωμονήσωσι πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀσφάλειάν των, καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ πάγου, ἐξ οὗ εἶχον ἤδη ἀπαβῆν, διεβράχην· ἡ δὲ θάλασσα, ὁρμήσασα ὑποκάτωθεν, ἐτάλυνε, καὶ κατεκρήμνισεν αὐτὸ εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἐν ἀκαρεῖ, ὡσάν διὰ σημεῖον θαύματος, ἦλος ὁ πάγος, ὁ ἐκ τοῦ παλαιῶν ἐκτεινόμενος πολὺ μάλλον παρ' ὅσον ὁ ὀφθαλμὸς ἤμποροῦσε ποτε νὰ ἴδῃ, ἤρχισε νὰ διαρρήγνυται, καὶ νὰ καταπονεῖται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κυμάτων. Ἦτο θέαμα φοβερόν, καταπληκτικὴν ἔχον μεγαλοπρέπειαν· αἱ τοῦ πάγου πεδιάδες, ἐκ τῶν ὑδάτων ἀνυψούμεναι, συνεκρούοντο πρὸς ἀλλήλας, καὶ καταπονείζοντο μὲ βίαν ἀπερίγραπτον, καὶ μὲ κράτον ὡσεὶ ἀναριζιμῆτων κανονίων. Ἡ σκοτία τῆς νυκτός, ἡ βροντώδης βοῇ τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν βράχων κτύπος τῶν κυμάτων καὶ τοῦ πάγου, ἐπλήρουν τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν ἀπὸ αἰσθημάτων εἰλαβείας καὶ φρίκης, ὥστε σχεδὸν ἀπέμειναν ἄλαλοι. Ἰσταντο καταπονηγμένοι διὰ τὴν ὥς ἐκ θαύματος σωτηρίαν των, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ αὐτόχθονες εἰδωλολάτραι ἀπέδιδον εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν των.

Οἱ Ἑσκιμαῖοι ἤρχισαν τώρα νὰ κατασκευάζωσιν οὐκισμὰ ἐκ χιόνης, τριάνκοντα περίπου βήματα ἐκ τῆς ὄχθης· ἀλλὰ, πρὶν τελειώσωσι τὸ ἔργον των, τὰ κύματα ἐφθασαν εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ἡσφαλισμένα τὰ ἔλκηθρα, καὶ μόλις ἐπρόφθασαν νὰ διασώσουν αὐτὰ ὥστε νὰ μὴν ἀφαιρηθῶσι.

Πρὶν ἐμβῶσιν εἰς τὴν κατοικίαν ταύτην, ἔστρεψαν πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτις τώρα ἦτον ἑλευθέρα τοῦ πάγου, καὶ ἐδεώρουν, μετὰ φρίκης ἐνταυτῷ καὶ εὐγνωμοσύνης, τὰ παμμεγέθη κύματα ἐμπροσθεν τοῦ ἀνέμου φερόμενα, ὡς φρούρια ὑπερύψηλα, καὶ προσεγγίζοντα εἰς τὴν ἀκτὴν, ὅπου μὲ τρομερὸν θόρυβον ὀρμῶντα κατὰ τῶν βράχων καὶ συντριβόμενα, ἐπλήρουν ἀπὸ ἀφρόν καὶ ρανίδας τὸν ἀέρα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ μετὰ τινὰ ὑμνωδίαν εἰς τὴν διάλεκτον τῶν Ἑσκιμῶν, ἐπληγίασαν ἅπαντες περὶ τὰς δέκα. Ἐμείναν δ' ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην κατοικίαν, εἰς τὰ ἔσχατα καταντήσαντες δι' ἐλλειψιν τροφῆς. Ὁ καιρὸς ἐπειτα ἐκαθάρισεν· εὐρήκαν δὲ νέον δρόμον ἐκ πάγου, καὶ ὑπέστρεψαν ἀσφαλῶς οὐκισθεῖς.

Ο ΑΔΑΜ ΚΑΙ Ο ΑΙΤΕΛΟΣ.

ΜΙΑΝ τῶν ἡμερῶν πρὸς τὸ ἐσπέραι, ὁ Ἀδάμ ἐκάθητο ὑπὸ τὴν σκὰν δένδρου τινὸς ἐπὶ λόφου εἰς τὸν κήπον τῆς Ἑδέμ, πρὸς τὰ ἄνω ἔργον ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον, καὶ βλέπων τοὺς οὐρανοὺς. Ἀγγελὸς δὲ τις ἦλθε πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπε, «Διατὶ τάχα βλέπεις μὲ τὸσούτων κλίσεων τὸν οὐρανόν; Ἴς σοὺ λέειται, Ἀδάμ;» Ἴς ἐμπορεῖ νὰ μοῦ λέιπῃ, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ τοῦ ἀνθρώπου γένους, «Ἐὖ εἰς τὰς εἰρηναῖας ταύτας μόνάς; Ἴς ὁμοῦ εἶχον προσηλωμένα εἰς τοὺς λαμπρῶντας ἀστέρας, ἐπεθύμησα δὲ τὰς πτέρυγας τοῦ αἵτου, ὥστε νὰ ὑψωθῶ εἰς αὐτούς, καὶ νὰ θεωρήσω ἀπὸ πληγνιέστερον τὰ φεγγαῖα σῶματά των.»

Ἦς πτέρυγας αὐτὰς ἔχεις, ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος· ἤγγιξε δὲ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὁ Ἀδάμ, ἀποκοιμηθεὶς, ὤνειρετο, Ἐφάνη δὲ εἰς τὸν ὄνειρον αὐτοῦ ὅτι ἀνυψῶτο εἰς τὸ στερέωμα.

Ἐξυπνίσας, ἔστρεψεν ὀφθαλμοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐκύμασεν ἰδὼν τὸν ἀνεπαύστο ὑπὸ τὸ δένδρον ἐπὶ τοῦ λόφου. Ἀλλ' ὁ ἄγγελος, σταθεὶς ἐμπροσθεν αὐτοῦ, εἶπε, «Ἴς σου λογίζεσαι, Ἀδάμ;» Ἀποκριθεὶς ὁ Ἀδάμ, εἶπεν, «Ἴδού, ἤμην ὑψηλὸς εἰς τὸν οὐλὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περιεπλυνόμην ἐν τῷ μέρει τῶν ἀστέρων, καὶ ἵσταμην περὶ τοῦ Ὀρίωνος καὶ τῶν Πλειάδων καὶ τῆς Ἀρκτὸς· κόσμου λαμπροῦ, μεγάλοι καὶ ἐνδοχοὶ ὡς ὁ ἥλιος, ὁρμητικῶς ἐπέρχοντο ἀπὸ πλησίον μου· ὁ λευκώτερος ἐκεῖνος Γαλαξίας εἶναι πέλαι· οἱ φωτὸς, πληθεὶς φωτεινῶν κόσμων, ἐπέκεινα δ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἄλλο πέλαγος ὅμοιον, καὶ ἄλλο κατόπιν· ἐπὶ τῶν λαμπρῶν δὲ τούτων κόσμων κατοικοῦσι ποιήματα τοῦ Θεοῦ, λατρευτὰ τοῦ Κυρίου καὶ ὑμνητὰ τοῦ ὀνόματός του.» Ἀγγελε, αὐ μὲ ὠδήγησες;»

Ἴς δένδρον τοῦτο σ' ἐπεσκέλεον, ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος, «καὶ ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου τὸ σῶμά σου ἀνεπαύετο. Ἀλλ' ἴδού, ἐντός σου κατοικεῖ πνεῦμα, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ὑψωθῇ ἐπέκεινα τῆς τῶν κόσμων ὧν σαρὶς· ἔσον δὲ ὑψηλότερον ἀναβαίνει, τόσον βαυδεύει ἡ πρὸς τὸν Δημιουργὸν λατρεία σου. Ἰς τῆς γῆς, τίμα καὶ φύλαττε τὸ πνεῦμα τοῦτο, ὥστε ἡ ἡδυπάθεια νὰ μὴ τοῦ κόψῃ τὴν πτέρυγα, καὶ τὸ ἀλυσόδεσθον ἐπὶ τῆς γῆς.» Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος, ἀφαντοῦς οὕτως ἐγένετο.

ΕΝΤΙΜΟΤΕΡΟΝ εἶναι νὰ φέγεται τις παρὰ νὰ ἐπαινεῖται ὑπὸ τῶν φθονερῶν· καθότι αὐτοὶ ἐπαινοῦσι μόνον ὅσα δύναται νὰ ὑπερβῶσι· μέμφονται δὲ πᾶν ὅ,τι ὑπερβαίνει αὐτούς.

Οἱ μανθάνοντες μετὰ πλείονος κόπου, ταῦτα καὶ μικρότερον χρόνον ἐνθυμούμεθα· καθὼς οἱ ἀποκτήσαντες χρήματα φυλάττονται ἐπιμελέστερον παρ' οἱ κληρονομήσαντες αὐτὰ.

Ο ΕΝ ΛΙΣΒΩΝΙ ΜΕΓΑΣ ΣΕΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1755.

Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 4.

ΕΝ τῷ μέσω τῶν ἱεσίων μας ἐπελθὼν ὁ δεύτερος μέγας σεισμός, ὀλίγον τι τοῦ πρώτου κατώτερος εἰς τὴν σφοδρότητα, κατεκρήμνισε τὰς οἰκοδομὰς, τὰς ἡδὴ πᾶμπολυ βεβλαμμένας. Ὁ φόβος δὲ τοσούτον πύξησεν, ὥστε τὸ, Κύριε, ἐλέησον, καὶ τὸ, Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐφθασαν εἰς τὰς ἀκοὰς μας ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἱκανῶς ἀπέχοντος λόφου τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, ὅπου μέγα πλήθος εἶχεν ὡσαύτως καταφύγειν· συγχρόνως δὲ ἠκούσαμεν τὴν πῦσιν τῆς ἐκεῖ εὐρισκομένης ἐκκλησίας, ὅφ' ἧς πολλοὶ μὲν ἀφῆσαν εἰς τὸν τόπον, ἄλλοι δὲ θανασίμως ἐπληρώθησαν. Πόσον βίαιος ἦτον ὁ σεισμός οὗτος, ἐμπορεῖς νὰ συμπεράνης ἐκ τοῦ ὅτι, καὶ τοὶ γονυπετῆς ὧν, ἐκινδύνευσαν νὰ πέσω· ἀλλὰ κατὰ τινὰς περιστάσεις ἦτο καὶ τοῦ πρώτου φοβερώτερος. Λίθωνος ἠκούσθη γενικὴ ἀνακραυγὴ, «Ἡ θάλασσα ἐρχεται, ὅλοι ἐχάθημεν!» Στρέψας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ποταμόν, ὅστις κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἶναι τέσσαρα σχεδὸν μίλια πλατὺς, εἶδον αὐτὸν σαλευόμενον καὶ ὀκνοῦμενον εἰς τρόπον δυσεξήγητον, ἐπειδὴ ὁ ἀὴρ οὐδόλως ἐκίνη. Ἐν ἀκαρεῖ ἐφάνη, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, μέγα τι νεροῦ σῶμα, ὡς βουνὸς ἀνυψούμενος. Πάραυτα ἐπῆλθεν ἀφρίξον καὶ βρύχον, καὶ μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς ἐσχασεν ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὥστε ὅλοι ἐτρέξαιμεν εὐθὺς, ὅσον τάχιστα, διὰ νὰ σωθῶμεν. Πολλοὶ πραγματικῶς ἀφρησάθησαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἱκανῶς ἀπομακρυσμένους τῶν ὄχθων, ἐκάλυψαν τὰ ὕδατα μέχρι τῆς ὀσφύος. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὀλίγον ἐλειψε νὰ πνιγῶ· καὶ βέβαια, ἐὰν δὲν ἐκράτουν μεγάλην τινα δοκὸν, ἥτις εὐρέθη καταγής, ἤθελον μὲ κατασύρειν μεθ' ἐαυτῶν τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια εὐθὺς σχεδὸν ἐπανεστρεψαν μὲ ἴσην ὁρμὴν εἰς τὸ ἐαυτῶν ρεῖθρον. Ἐπειδὴ δὲ τώρα ὁ ἐκ τῆς θαλάσσης κίνδυνος ἐφαίνετο τοῦλάχιστον ὅσον ὁ ἐκ τῆς ξηρᾶς, καὶ μόλις ἐγνώριζον ποῦ νὰ καταφύγῃ, ἀπεφάσιστα αἰφνιδίως νὰ ἐπανέλθω, μὲ τὰ φορέματά μου ὅλα στάζοντα, εἰς τὴν πλατείαν τοῦ ἁγίου Παύλου. Ἐδῶ ἐστάνην ὀλίγην ὥραν, καὶ παρετήρησα τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ὡς ἐν καιρῷ βιαίας τρικυμίας· τινὰ, τῶν ὁποίων εἶχον συντριβῆν αἱ κάμιλοι, ἐρρίφθησαν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ· ἄλλα περιστρέφοντο μὲ ἀπίστατον ταχύτητα· μεγάλοι τινὲς λέμβοι ἐγύρισαν ἄνω κάτω· καὶ ταῦτα πάντα χωρὶς ἄνεμον, ὅθεν καὶ μεγαλύτερα ἢ ἐκπληξίς. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ὡραιότητα προκυμαία, ἡ νευστὶ μὲ ἀδράν δαπάνην κατασκευασθεῖσα ἀπὸ τραχὺ μάρμαρον, κατεπόθη ἐξ ὀλοκλήρου μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῆς, οἵτινες εἶχον καταφύγειν ἐκεῖ δι' ἀσφάλειας, δικαίως ἐαυτοὺς νομίζοντας ἔξω παντὸς κινδύνου εἰς τοιοῦτον τόπον· συγχρόνως, πᾶμπολλα πλοίαρια διαφόρου μεγέθους ἐγγὺς αὐτῆς ἀράγμένα, (ὅλα ἐπίσης πλήρη ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον ἐμ-

βῆν εἰς αὐτὰ διὰ τὸ ἀσφαλέστερον), κατεβρέφηθησαν ἅπαντα, ὡς εἰς θίνην, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐφάνησαν.

Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο δὲν εἶδον ἐγὼ μὲ τοὺς ἰδίους ὀφθαλμοὺς μου, καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ τῆς τέσσαρας λίθων βολᾶς ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εὐρισκόμην, ἀλλὰ μὲ τὸ διηγήθησαν διάφοροι πλοίαρχοι, οἵτινες, προσωρμισμένοι ἐντὸς τριακοσίων ἢ τετρακοσίων πηχῶν ἀπὸ τὴν προκυμαίαν, εἶδον ἅπαντας τὴν καταστροφήν. Εἰς αὐτῶν ἐκμυρῶς μὲ εἰδοποίησεν, ὅτι εἰς τὸν δεύτερον σεισμόν ἡ πόλις ὀλόκληρος ἐκινεῖτο ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν, καθὼς ἡ θάλασσα ὅταν προσεγγίξῃ τρικυμία· ὅτε τόσον μεγάλη ἦτον ἡ ταραχὴ τῆς γῆς ἀκόμη καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ποταμοῦ, ὥστε ἀνερρίφθη ἡ μεγάλη του ἄγκυρα, ἥτις ἐκολύμβη (ὡς τὸ εἶπεν) εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος· ὅτι ὁ ποταμὸς ἀνέβη διαμῆς εἰκοσι σχεδὸν πόδας, καὶ παρευθὺς κατεκάθισε· ταύτην δὲ τὴν στείγην ἴδε τὴν προκυμαίαν, μ' ὅλον τὸ ἐπ' αὐτῆς συνηθροισμένον πλήθος, καταποντιζομένην, καὶ συγχρόνως ὅλα τὰ σιμὰ ἐκεῖ ἀραγμένα πλοίαρια ἐσύρθησαν εἰς τὴν κοιλότητα, ἥτις, ὑποθέτει, ὅτι πάραυτα συνεκλείσθη κατεπάνω των, ἐπειδὴ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ναυαγίου δὲν ἐφάνη ποτὲ μετέπειτα. Εἰς ταῦτα πάντα ἐμπορεῖς νὰ δώσης πλήρη πίστιν· καθότι περὶ μὲν τῆς ἀπωλείας τῶν πλοιαρίων, τὴν ἐπιβεβαιώσιν ἅπαντες· περὶ δὲ τῆς προκυμαίας, αὐτὸς ἐγὼ ὑπῆγα μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ πληροφορηθῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν ἤμπαρεσα νὰ εὕρω τὰ εἰρεῖα κἂν τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ εἶχον τοσάκις εὐχαρίστως περιδιαβάσειν, αὐτοῦ ὄντος τοῦ κυριωτέρου περιπάτου μας. Τὸν εὐρήκα ὅλον βαθεῖα νερά, εἰς τινὰ δὲ μέρη καὶ σχεδὸν ἅπαντα.

Οὗτος εἶναι ὁ μόνος τόπος, κατ' ὅσον ἤμπαρεσα νὰ μάθω, ὅστις κατεπόθη εἰς τὴν Λισβώνα ἢ τὰ προάστεια, μολονότι εἰς διάφορα μέρη εἶδον πολλὰ μεγάλα ῥήγματα καὶ σχισμὰς· ἐν δὲ ἀλλόκοτον φαινόμενον δὲν πρέπει νὰ παραλείψω, κοινοποιήσας εἰς ἐμὲ ὑπὸ φίλου, ὅστις ἔχει κατοικίαν καὶ οἶνοναποθήκας ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ ποταμοῦ, δηλαδὴ, ὅτι, ἀπὸ πρώτον φρικτῶς διεσείσθη ὁ οἶκος, καὶ ἅπαντα ἡ οἰκογένεια φοβηθεῖσα ἐξέδραμεν, κατέπεσε πάραυτα μέγας ὑψηλὸς λίθος πλησίον αὐτοῦ· ὅτι, τούτου γενομένου, ὁ ποταμὸς ἀνέβη καὶ πάλιν ἐχαμήλωσε κατὰ τὸν προσηρμένον τρόπον, πάραυτα δὲ πολυπληθεὺς μικραὶ σχισμαὶ ἐφάνησαν εἰς διάφορα γειτονικά μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων, ὡς ἔδωρ, ἀνεπήδησεν εἰς μέγα ὕψος μεγάλη ποσότης λεπτῆς λευκῆς ἄμμου. Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς πρέπει νὰ συνεκινήθησαν πᾶμπολυ, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἐκπληκτικὰ ταῦτα ἀποτελέσματα· ἀλλ' εἴτε ἀπὸ αἰφνιδίου ἐκρηξὶν διαφόρων ὀρυκτῶν συμμειγμένων προηλθόντων οἱ σεισμοὶ οὗτοι, εἴτε ἀπὸ ἀέρα συγκεκλεισμένον καὶ ἀγωνιζόμενον νὰ ἐκπνεύσῃ, εἴτε ἀπὸ συναγωγὴν ὑπογείων ὑδάτων βίαιατικῶς ἐξελθόντων, Κύριος μόνον οἶδεν. Ἐγινε δὲ τότε λόγος καὶ περὶ πυρίνων ἐκρήξεων, ἀλλὰ πιστεύω χωρὶς βάσιν· βέβαιοι μὲν εἶναι ὅτι πολλοὺς ἤκουσα παραπονουμένους

περί ισχυρῶν θειωδῶν ὁσμῶν, ζάλης τῶν κεφαλῶν, ναυτιᾶσεως τῶν στομάχων, καὶ δυσπνοίας, ἀλλ' ἐγὼ τοιαῦτα συμπτώματα δὲν ἤσθάνθην.

Μετ' ὀλίγον ἀφ' ἧλθον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἀγ. Παύλου, ἐνόησα τὸν τρίτον σεισμόν, ὀλιγώτερον μὲν σφοδρὸν παρὰ τοὺς δύο προτέρους, ἀλλὰ τοιοῦτον ὥστε ἡ θάλασσα πάλιν ἐφώρμησε κατὰ τῆς ξηρᾶς, καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα ὡπισθοδρόμησεν, ἐγὼ δ' ἔμεινα μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὰ ὕδατα, ἂν καὶ εἶχον ἀναβῆναι εἰς μικρὸν τι ὕψωμα ἰκανὸς ἀπέχον τοῦ ποταμοῦ, καὶ μολοντί τὰ ἐρείπια διαφόρων ἐν τῷ μεταξὺ οἰκῶν συντριβὸν τὴν τῶν ὑδάτων ὁρμήν. Τὴν ὥραν ταύτην παρετήρησα ὅτι τὰ ὕδατα τόσον βίαιως ὡπισθοδρόμουν, ὥστε πλοῦς τινα, εἰς ἐπὶ ὀργυμῶν βάθος ἀραγμένα, ἀφέθησαν διόλου ξηρά· ὁ ποταμὸς δ' ἐξηκολούθει οὕτω πως ἐφορῶν καὶ ὡπισθοδρομῶν εἰς τρόπον, ὥστε δικαίως ἐφοβήθην μήπως καὶ ἡ Λισβὼν πάθῃ ὅ, τι πρό τινων χρόνων ἔπαθεν ἡ πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς Λίμα· καὶ ἀναμφιβόλως, ἂν οὗτος ὁ τόπος ἦτον εἰς τὸ πέλμαρος ἐκτεθειμένος, καὶ ἂν ἡ δύναμις τῶν κυμάτων δὲν συνετρίβετο ἀπὸ τὴν καμπυλότητος τοῦ κόλπου, τὰ κάτω αὐτῆς μέρη τοῦλάχιστον ἤθελον εἰς ὁλοκλήρου καταστραφῆν.

Πλοῦς ἀρχὸς τις, φθάσας ἐδῶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην Νοεμβρίου, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι τόσον ἐκπαισθητὸς ἐδοκίμασε τὸν σεισμόν περὶ τὰς τεσσαράκοντα λεύγας εἰς τὸ πέλμαρος, ὥστε ἀληθῶς ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε κτυπήσειν εἰς ὕψαιον, ἐπισπῶν, ῥίψας τὴν βολίδα, δὲν ἠμώρεσε νὰ εἶρῃ πάτον· οὔτε ἠδυνήθη ποσῶς νὰ εἰκάσῃ τὴν αἰτίαν, πλὴν ἀφ' οὗ κατέστη ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ λυσιτερὲν θέαμα τῆς ἐρήμου ταύτης πέλειως. Οἱ δύο πρώτοι σεισμοὶ τῶντιν εἶχον τοσαύτην σφοδρότητα, ὥστε πρῶταί τινές ἦσαν γνώμης ὅτι μετετοπίσθη τὸ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου ἔμφοραγμα. Βέβαιον εἶναι ὅτι πλοῖόν τι, ζητήσαν νὰ διαπεράσῃ τὸ σύνθηρας ρεῖθρον, κατεποντίσθη, ἐν δ' ἄλλο ἐκτύπησεν εἰς τὰς ἄμους, καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὑπέθεσαν αὐτὸ χαμένον, ἀλλὰ τέλος διεσώθη. Συνέβη δὲ καὶ ἄλλος μέγας σεισμός μετὰ ταῦτα, ὁ ὁποῖος παρὰ πολὺ ἐτάραξε τὸν ποταμὸν, ἀλλ' οὐχί, μὲ φαίνεται, ὅσον οἱ πρότεροι, ἂν καὶ τινες μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι, ἐνῷ ἵππευον ἐπὶ τοῦ μεγάλου δρόμου τοῦ εἰς Βέλεμον ἄγοντος, μία πλευρὰ τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀνευγμένη πρὸς τὸν ποταμὸν, τὰ κύματα ἐφώρμησαν μετὰ τοσαύτην ταχύτητα, ὥστε ἀνέδραμον ὅσον τάχιστα εἰς τοὺς λόφους, ἐκ φόβου μὴν ἀρπασθῶσιν.

Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκόμεν τῶρα, ὥστε ἠγνόνουν ποῦ νὰ διευθύνω· ἂν ἔμενον ὅπου ἤμην, ἐκινδύνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν· ἂν ἐμακρυνόμην περισσότερον ἀπὸ τὴν ὁχθὴν, οἱ οἰκοὶ ἀπέλουν βέβαιον ἐλεδρὸν· τέλος δὲ ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Νομισματοκοπεῖον, ἐπειδὴ τοῦτο, ὡς χαμηλὸν καὶ στερεώτατον κτίριον, δὲν εἶχε βλαφθῆναι πολὺ, ἐκτὸς εἰς τινα τῶν πρὸς τὸν ποταμὸν δωμάτων. Οἱ στρατιῶται, οἱ καθημέραν ἐκεῖ

τασσόμενοι πρὸς φυλακὴν, εἶχον ἅπαντες λειποτακτῆσειν, μόνος δ' ἀπίμεινεν ὁ ἄρχων ἀξιωματικός, εὐγενὸς υἱός, δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρόνων ἡλικίας, τὸν ὁποῖον εὐρῆκα στεκόμενον εἰς τὴν πύλιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ ἐτι ἐξηκολούθει τρέμουσα, καὶ ἐπειδὴ ἐφαίνετο κινδυνώδης ὁ τόπος ὅπου τῶρα ἐστεκόμεθα, (ὡν ἐντὸς εἴκοσι ἢ τριάκοντα ποδῶν ἀπὸ τὰς ἀπέναντι οἰκίας, αἰτίνες ἐκλονοῦντο ἅπασαι), τῆς αὐτῆς παρομοίως γεμάτης οὔσης ἀπὸ νερᾶ, ἀπεσύρθημεν ἀμφότεροι εἰς λορίδιόν τι πετρῶν καὶ χωμάτων· ἐδῶ ἤρχισα μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, καὶ φανερώσας τὸν θαυμασμόν μου ὅτι ἕνας τόσον νέος δὲν ἐδειλία νὰ κατέχη τὴν θέσιν του, ὅποτε εἰς ἕκαστος ἀπὸ τοῦ στρατιώτου εἶχε λειποτακτῆσειν, ἐβεβαίωθην ὑπ' αὐτοῦ ὅτι, καὶ ἂν ἐβίλεπε τὴν γῆν χαίνουσαν ὥστε νὰ τὸν καταπῇ, δὲν ἤθελε καταδεχθῆναι ποτὲ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐν συντομίᾳ, μόνον διὰ τὴν μεγαλοφυλίαν τοῦ νεανίσκου τούτου δὲν ἐληστεύθη τὸ νομισματοκοπεῖον, ὅπου τότε ὑπῆρχον δύο ἑκατομμύρια φλωρίων· καὶ τῶντιν χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ὑπερβολὴν δύναμαι νὰ εἶπω, ὅτι ποτὲ δὲν εἶδον κἀνένα τόσον ἀτάραχον εἰς περιστάσεις πολὺ ὀλγώτερον ταύτης φοβερᾶς. Τέσσαρας ἢ πέντε ὥρας συνδιελέχθημεν μετ' αὐτοῦ· μολοντί δὲ ἀπὸ τὸν κόπον καὶ ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον προγευματίσειν, ἤσθανόμην πολλὴν ἀδυναμίαν, τοῦτο ὅμως τοσοῦτον δὲν με ἠνώγει, ὅσον ἡ ἀνησυχία μου περὶ στενοῦ τινὸς φίλου, μεθ' οὗ ἐμελλον ν' ἀριστήσω ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅστις ἔχων τὸ κατάλυμα εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοτάτου οἴκου εἰς τὴν καρδίαν τῆς πόλεως, καὶ προσέτι ἄγνοον τὴν διάλεκτον, τὰ μέγιστα ἐκινδύνουν· ἡ μέριμνά μου λοιπὸν περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ μ' ἔφερν εἰς τὴν ταλμηρὰν ἀποφασιν νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τί ἀπέγινεν· ἔθεν, καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν ἀξιωματικόν, ἀπῆλθον.

Ἔπεται ἡ συνέχεια.

ΠΑΡΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ.

Τῆς τυπογραφίας ἡ πρόδοος ἠργοπόρησε μὲν ἕως τῶρα, ἐφάνη ὅμως ἀδιάκοπος· καὶ ὅσον περαιτέρω προχωρεῖ, βλέπομεν ὅτι τόσον πλεονέχει τὸν δρόμον τῆς. Ἀπ' οὗ ἐνῆργησε μέχρι τῆς σήμερον, μᾶς συγχωρεῖται νὰ συμπεράνωμεν τί δύναται καὶ τί μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς. Εἰς τετρακοσίων ἐτῶν διάστημα ἀπὸ τῆς εὐρέσεως αὐτῆς, πολὺ πλείοντον ἑκατέρωθεν εἰς τὰ τελευταῖα πενήτηκοντα, παρὰ εἰς τὰ πρὸ αὐτῶν ἑπταπλάσια. Ὅ,τι πρὸ πενήτηκοντα ἐτῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λαλῇ χωρὶς κίνδυνον ζωῆς, τὸ διαλαλεῖ σήμερον ἀκινδύνως τῆς τυπογραφίας ἡ σάλπιγξ. Ἡ μόνη μεταβολὴ τῶν ἡθῶν τῆς ὀνομαζομένης φωτισμένης Εὐρώπης ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τοὺς καρποὺς τῆς τυπογραφίας. Πολλὰς ἡγεμονικὰς αὐλὰς, τὰς ὁποίας ἡ ἱστορία μᾶς παραστήνει ὡς ἀσελγείας ἀναισχύντου παραδείγματα, μετέβαλεν ὁ ἐκ τῆς τυπογραφίας φωτισμός εἰς σεμνῶν ἡγεμόνων κατοικίας· καὶ τοὺς ἱερμένους ἔκτισεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης νὰ ἔχω-

σιν ἰδίας αὐλὰς, ἢ νὰ γίνωντ' αὐλικοί, καὶ πολλάκις (τίς ἤθελε τὸ πιστεύειν!) συνεργοὶ τῆς ἀνομίας τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων. Τῶν ὑποκριτῶν τῆς ἀρετῆς ὁ ἀριθμὸς ὀλιγοστεύει καθημέραν· καὶ αὐτὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ πρὸς αὐτοὺς σήμερον ἀδιαφορία (τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ ἐπροσκύειν ὡς θεοὺς) δείχνει, ὅτι ἡ τυπογραφία ἐφώτισεν ἀκόμη καὶ τὸν κοινὸν λαόν. Καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ ἔκαμην εὐφυστάτην παραβολὴν ἕνας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς Γάλλους, ἡ τυπογραφία ἀνανεώνει καθημέραν τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς. Δι' αὐτῆς καταβαίνει εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας μετὰ τόσα μέσα, ὅσα εἶναι τῆς Εὐρώπης αἱ γλῶσσαι, εἰς τὰς ὁποίας ἐκδίδονται βιβλία.

Ἀπὸ τόσα μέσα, ὅσα μᾶς ἐχάρισεν ἡ τυπογραφία, ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς τέχνης τοῦ βίου, πόσα εἶχαν οἱ παλαιοί; Ὀλίγα βιβλία τῶν φιλοσόφων, τὴν Ἑκκλησίαν, καὶ τὸ Θέατρον.

Τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, ἔχει μόνον ἦσαν ὀλίγα, ἀλλ' ἐγίνοντο καὶ εἰς ὀλίγους γνωστά, διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς ἀντιγραφῆς καὶ τὸ πολυδάπανον τῆς ἀποκτήσεως. Διὰ νὰ ἔχῃ τις ὀλίγα βιβλία, ἔπρεπε νὰ ἦναι ὑπέρπλουτος· διὰ μόνον τρία συγγράμματα Πυθαγορικά ἐπλήρωσεν ὁ Πλάτων ὅσα σήμερον ἀρκοῦν εἰς ἀγορὰν τριῶν χιλιάδων· καὶ ὁ Στωϊκὸς Κλεάνθης, μὴν ἔχων ν' ἀγοράσῃ τὰ εἰς γραφὴν ἀναγκαῖα, ἔγραψ' ὁ ταλαιπωρὸς εἰς ὕστρακα καὶ βωδίων ὠμοπλάτας. Ὁ κοινὸς λαὸς, ὅστις ἔχει μάλιστα χρεῖαν τῆς ὁδηγίας τῶν φιλοσόφων, δὲν ἐγνώριζεν ὁλόκληρα τὰ βιβλία των, οὐδ' ἂν τὰ ἐγνώριζεν, ἐδόνατο νὰ ὠφεληθῇ πολὺ ἀπ' αὐτὰ, καὶ διὰ τὴν ἀμεθοδίαν τῶν βιβλίων, καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν νὰ κρίνωσι μετὰ τῶν φιλοσοφικῶν αἰρέσεων, ποῖα ἀληθῶς ἐδίδασκε τὴν βιωτικὴν. Πρόσθετες τρίτον καὶ βαρύτερον ἀτύχημα τοὺς σοφιστὰς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγεμίσθη τότε ἡ Ἑλλάς, καὶ τῶν ὁποίων ἔργον ἦτο νὰ σείωσι τὰ θεμέλια τῆς βιωτικῆς· ἐπειδὴ κατὰ τὸ πολυθρόλλητον αὐτῶν δόγμα, "Νόμῳ καλόν, νόμῳ κακόν," ἐξηλείφετο σχεδὸν πᾶσα διαφορὰ μετὰ κακίας καὶ ἀρετῆς, μετὰ κακοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου. Ἐμειναν λοιπὸν εἰς τὸν κοινὸν λαόν ἡ Ἑκκλησία καὶ τὸ Θέατρον, δύο διδασκαλεῖα τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς του.

Εἰς τὴν Ἑκκλησίαν οἱ διδασκαλοὶ τοῦ ἦσαν οἱ δημαγωγοί· ὅχι κακοὶ διδασκαλοὶ, ἂν ὠμοῖαν ὅλοι τὸν Δημοσθένην καὶ τοὺς ὁμοίους τοῦ Δημοσθένους. Ἀλλ' ἀντὶ τῶν φίλων τῆς πατρίδος τούτων δημαγωγῶν ὑπερίσχυαν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ οἱ ἐξωλέστατοι τῆς πατρίδος τῶν προδοταί. Καὶ τοῦτο ἔπρεπε ν' ἀναγκῆς νὰ συμβαίη, ὅπου ἐκκλησιάζαν ὅλοι οἱ πολῖται χωρὶς ἐκείρεσιν, καὶ ὅχι μέρος πολιτῶν ἐκλεγμένων ἀπὸ τοὺς λαοὺς, ὡς πράσσεται σήμερον εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς πολιτείας.

* Ἐκατὸν μνᾶς, ἤγουν σχεδὸν ἑνὲα χιλιάδας φράγκων, ἢ 28,000 γρόσια.

Οἱ Κομικοὶ ποιηταὶ ἤθελαν διορθῶσαι τὰ ἥθη καὶ τὴν πολιτείαν τῆς πατρίδος, ἂν εἰς τόπον τῆς ἀναγκῆς εἰς τὴν σκηνὴν ἐλευθερίας, δὲν ἔβαλλαν τὴν ἀπόλυτον βωμολοχικὴν ἐξουσίαν νὰ διασύρῃσιν ὀνομαστὶ τοὺς πολίτας, ἀντὶ νὰ κωμωδῶσι γενικῶς τῶν πολιτῶν τὰς κακίας. Καὶ ὑπομὸνῃ, ἂν ἐπεριώριζετο ἡ κακία τῶν γλῶσσαι εἰς μόνους τοὺς κακοὺς πολίτας· ἴσως ὁ θεατρισμός ἤθελε γεννήσειν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τὴν σωτήριον αἰσχύνην καὶ μετάνοιαν. Ἀλλὰ κωμωδοῦντες καὶ τοὺς χρηστοὺς ἀνανεώνει καθημέραν εἰς τοὺς κακοὺς νὰ γίνωνται ἀναισχύντοτεροι. Νὰ δοῖται πλέον παρὰ νὰ ἐντρέπεται εἶχε δίκαιον ὁ Κλέων, ἀκούων τὸνομά του εἰς τὴν αὐτὴν σκηνὴν, ὅπου ἔθεα τριςθὴν ὡς λαοπλάνος καὶ ὁ μέγας τῆς βιωτικῆς διδάσκαλος Σωκράτης. Τὸ Θέατρον τότε μόνον θεραπεύει τὰς κακίας, ὅταν τὰς πολεμῇ, χωρὶς νὰ ὀνομάζῃ τοὺς κακοὺς· διότι τότε μόνον βάλλει τὸν καθένα εἰς ὑπόψιν νὰ λέγῃ, "Μὴ πῶς εἰμι" ἐγώ; ἀλλ' ὅταν ὀνομάζῃ ἕνα, λαθεῖς ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἔχει νὰ παρηγορηταί, λέγων, τὸ, Δὲν εἰμι" ἐγώ.—ΚΟΡΑΨΕ.

Οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ, ΑΠΟ ΤΟΥ 1789
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1815.

2.

ΠΑΥΣΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ—
Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΚΑΙ Η ΔΕΚΑΤΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

ΕἰΠΑΜΕΝ ἤδη, ὅτι φωνῶν ὁ Λοδοβίκος πανοικί ἐκ Παρισίων μετὰ σκοπὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ γῶματα, ἐφθασε μὲν ἀπαραιτήτως εἰς Βαρύνας, ἀλλ' ἐμπόδισθη ἐκεῖ πάσης περαιτέρω προόδου· κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ἐκομίσθη ὅπισιν εἰς τὴν μητρόπολιν. Ἡ πρώτη πράξις τῆς συνελεύσεως ἦτο νὰ καταπαύσῃσιν τὴν δύναμιν τοῦ ἀνακτοῦ, καὶ νὰ φυλάττωσιν αὐτὸν κατὰ κλειστον μεθ' ὅλης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ δ' ἀκόλουθος αὐτῶν πράξις ἦτον ἡ παρασκευὴ συντάγματος, τὸ ὁποῖον, μολοντί πάμπαν διέφερεν ἀπὸ τὸ πρῶτον τῆς Γαλλίας πολίτευμα, ἠθέλησεν ὅμως ὁ βασιλεὺς νὰ τὸ ὑπογράψῃ, εὐελπίς ὅτι οὕτω πως ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ λάβωσι τέλος αἱ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ταραχαί. Τὴν 13ην λοιπὸν Σεπτεμβρίου, 1791, ὑπῆγεν εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ὑπέγραψε τὸ νέον σύνταγμα, καθ' ὃ ἦτον ὑπόχρεως νὰ συνεδριάξῃ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων ὡς ἀδιάκριτον ἄτομον.

Τοὺς ἐφεξῆς ἑνὲα μῆνας ὁ βασιλεὺς τίποτε σχεδὸν δὲν ἐσῆμαινε· καὶ ἡ ἐθνικὴ δὲ συνέλευσις, ἥτις κατ' αὐτοῦ ἐθριάμβευσεν, παρεχώρησεν εἰς δευτέραν, ἐν ᾗ ἐπεκράτουν βιαιότεραι δημοκρατικαὶ ἀρχαί. Ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ ὑπουργεῖον, συγκείμενον ἐκ τοῦ δημοτικοῦ κόμματος· ὅτε δὲ τὸν Ἰούνιον, 1792, ἐξῆλθε ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς αὐτῶν κυριότητος, σαφῶς ἐφάνη πᾶσον ἀδύνατον εἶχε καταστήσει. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν δημοτικῶν ὑπουργῶν, πλῆθος λαοῦ συν-

περὶ ἰσχυρῶν θειωδῶν ὁσμῶν, ζάλης τῶν κεφαλῶν, ναυτιόσεως τῶν στομάχων, καὶ δυσπνοίας, ἀλλ' ἐγὼ τοιαῦτα συμπτώματα δὲν ἤσθάνθην.

Μετ' ὀλίγον ἀφ' ἧλθον εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἀγ. Παύλου, ἐνόησα τὸν τρίτον σεισμὸν, ὀλιγώτερον μὲν σφοδρὸν παρὰ τοὺς δύο προτέρους, ἀλλὰ τοιοῦτον ὥστε ἡ θάλασσα πάλιν ἐφώρμησε κατὰ τῆς ξηρᾶς, καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα ὑπισθοδρομήσεν, ἐγὼ δ' ἔμεινα μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὰ ὕδατα, ἂν καὶ εἶχον ἀναβῆναι εἰς μικρὸν τι ὕψωμα ἱκανῶς ἀπέχον τοῦ ποταμοῦ, καὶ μολοντί τὰ ἐρείπια διαφόρων ἐν τῷ μεταξὺ οἰκῶν συντριβὸν τὴν τῶν ὑδάτων ὁρμήν. Τὴν ὥραν ταύτην παρετήρησα ὅτι τὰ ὕδατα τόσον βιαίως ὑπισθοδρομοῦν, ὥστε πλοῖα, τινα, εἰς ἐπὶ ὀργυῶν βάθος ἀραγμένα, ἀφέθησαν διόλου ξηρά· ὁ ποταμὸς δ' ἐξηκολούθει οὕτω πως ἐφορμῶν καὶ ὑπισθοδρομῶν εἰς τὸν ποταμὸν, ὥστε δικαίως ἐφοβήθημεν μήπως καὶ ἡ Λισβὼν πάθῃ ὅ, τι πρό τινων χρόνων ἐπαθεν ἡ πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς Λίμα· καὶ ἀναμφιβόλως, ἂν οὗτος ὁ τόπος ἦτον εἰς τὸ πέλμας ἐκτεθειμένος, καὶ ἂν ἡ δύναμις τῶν κυμάτων δὲν συνετρίβετο ἀπὸ τὴν καμπυλότητα τοῦ κόλπου, τὰ κάτω αὐτῆς μέρη τοῦλάχιστον ἦθελον ἐξ ὀλοκλήρου καταστραφῇ.

Πλοίαρχός τις, φθάσας ἐδῶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην Νοεμβρίου, μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι τόσον ἐπαισθητῶς ἐδοκίμασε τὸν σεισμὸν περὶ τὰς τεσσαράκοντα λεύγας εἰς τὸ πέλμας, ὥστε ἀληθῶς ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε κτυπήσειν εἰς ὕψαλον, ὥσπερ, ῥίψας τὴν βολίδα, δὲν ἠμπόρεσε νὰ εἶρῃ πάτον· οὕτε ἡδυνήθη ποσῶς νὰ εἰκόσῃ τὴν αἰτίαν, πλὴν ἀφ' ὧν παρῶν ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ λυπηρὸν θέαμα τῆς ἐρήμου ταύτης πόλεως. Οἱ δύο πρώτοι σεισμοὶ τῶν ἐξ ὧν τσαυτὴν σφοδρότητα, ὥστε πρῶτα τινὲς ἦσαν γνώμης ὅτι μετετοπίσθη τὸ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου ἔμφορμα. Βέβαιον εἶναι ὅτι πλοῖόν τι, ζητήσαν νὰ διαπεράσῃ τὸ σύνθηδες ρεῖθρον, κατεποντίσθη, ἂν δ' ἄλλο ἐκτύπησεν εἰς τὰς ἄμμους, καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὑπέθεσαν αὐτὸ χαμένον, ἀλλὰ τέλος διεσώθη. Συνέβη δὲ καὶ ἄλλος μέγας σεισμὸς μετὰ ταῦτα, ὁ ὁποῖος παραπολὺ ἐτάραξε τὸν ποταμὸν, ἀλλ' οὐχί, μὲ φαίνεται, ὅσον οἱ πρότεροι, ἂν καὶ τινες μ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι, ἐνῶ ἔπνευον ἐπὶ τοῦ μεγάλου ὁρόμου τοῦ εἰς Βέλεμον ἄγοντος, μία πλευρὰ τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀνεωγμένη πρὸς τὸν ποταμὸν, τὰ κύματα ἐφώρμησαν μὲ τσαυτὴν ταχύτητα, ὥστε ἀνέδραμον ὅσον τάχιστα εἰς τοὺς λόφους, ἐκ φόβου μὴν ἀφαρπασθῶσιν.

Εἰς τοιαύτην θάλασσαν εὐρισκόμην τώρα, ὥστε ἠγνόουν πᾶν νὰ διευδυνθῶ· ἂν ἔμενον ὅπου ἤμην, ἐκινδύνουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν· ἂν ἐμακρυνόμην περισσότερον ἀπὸ τὴν ὄχθην, οἱ οἰκοὶ ἀπειλοῦν βέβαιον ὀλεθρὸν· τέλος δὲ, ἀπεφάσιμα ἐν ὑπάγω εἰς τὸ Νομισματοκοπεῖον, ἐπειδὴ τοῦτο, ὡς χαμηλὸν καὶ στερεώτατον κτίριον, δὲν εἶχε βλαφθῇ πολὺ, ἐκτὸς εἰς τινα τῶν πρὸς τὸν ποταμὸν ὁματιῶν. Οἱ στρατιῶται, οἱ καθ' ἡμέραν ἐκεῖ

τασσόμενοι πρὸς φυλακὴν, εἶχον ἅπαντες λειποτακτικῶς, μόνος δ' ἀπέμεινε ὁ ἄρχων ἀξιωματικὸς, εὐγενὸς υἱὸς, δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρόνων ἡλικίας, τὸν ὁποῖον εὐρήκα στεκόμενον εἰς τὴν πύλιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ ἔτι ἐξηκολούθει τρέμουσα, καὶ ἐπειδὴ ἐφαίνετο κινδυνώδης ὁ τόπος ὅπου τώρα ἐστεκόμην, (ὡν ἐντὸς εἴκοσι ἢ τριάκοντα ποδῶν ἀπὸ τὰς ἀπέναντι οἰκίας, αἰτίνες ἐκλονοῦντο ἅπασαι), τῆς αὐτῆς παρομοίως γεμάτης οὐσίας ἀπὸ νερᾶ, ἀπεσύρθημεν ἀμφότεροι εἰς λορίδιόν τι πετρῶν καὶ χωμάτων· ἐδῶ ἤρχισα μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, καὶ φανερώσας τὸν θαυμασμόν μου ὅτι ἕνας τόσον νέος δὲν ἐδειλία νὰ κατέχῃ τὴν θέσιν του, ὁποῦ εἰς ἕκαστος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας εἶχε λειποτακτικῶς, ἐβεβαίωθην ὑπ' αὐτοῦ ὅτι, καὶ ἂν ἐβίλεπε τὴν γῆν χαίνουσαν ὥστε νὰ τὸν καταπῇ, δὲν ἦθελε καταδεχθῆναι ποτὲ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐν συντομίᾳ, μόνον διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ νεανίσκου τοῦτον δὲν ἐλθετοῦν τὸ νομισματοκοπεῖον, ὅπου τότε ὑπῆρχον δύο ἑκατομμύρια φλωρίων· καὶ τῶντι χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ὑπερβολὴν δύναμαι νὰ εἶπω, ὅτι ποτὲ δὲν εἶδον κἀνέαν τόσον ἀτάραχον εἰς περιστάσεις πολὺ ὀλιγώτερον ταύτης φοβερᾶς. Ἐσπασας ἡ πέντε ἑρας συνδιελέχθημεν μετ' αὐτοῦ· μολοντί δὲ ἀπὸ τὸν κόπον καὶ ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον προγευματίσειν, ἡσθάνομην πολλὴν ἀδυναμίαν, τοῦτο ὅμως τοσοῦτον δὲν με ἠνώχλει, ὅσον ἡ ἀνησυχία μου περὶ στενοῦ τινὸς φίλου, μεθ' οὗ ἐμελλον ν' ἀριστήσω ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅστις ἔχων τὸ κατάλυμα εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοτάτου οἴκου εἰς τὴν καρδίαν τῆς πόλεως, καὶ προσέτι ἀγνοῦν τὴν διάλεκτον, τὰ μέγιστα ἐκινδύνουν· ἡ μέριμνά μου λοιπὸν περὶ τῆς διατηρήσεως αὐτοῦ μ' ἔφερεν εἰς τὴν τολμηρὰν ἀποφασιν νὰ ὑπάγω νὰ ἴδω τί ἀπέγινεν· ἔθεν, καὶ ἀποχαιρετήσας τὸν ἀξιωματικόν, ἀπῆλθον.

Ἔπειτα ἡ συνέχεια.

ΠΑΡΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ.

Τῆς τυπογραφίας ἡ πρόοδος ἠργοπόρησε μὲν ἔως τώρα, ἐφάνη ὅμως ἀδιάκοπος· καὶ ὅσον περαιτέρω προχωρεῖ, βλέπομεν ὅτι τόσον πλέον ταχύνει τὸν δρόμον τῆς. Ἀπ' ὅ, τι ἐνήργησε μέχρι τῆς σήμερον, μᾶς συγχωρεῖται νὰ συμπεράνωμεν τί δύναται καὶ τί μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς. Εἰς τετρακοσίω ἐτῶν διάστημα ἀπὸ τῆς εὐρέσεως αὐτῆς, πολὺ πλείονον ἐκατέρωθασεν εἰς τὰ τελευταῖα πεντήκοντα, παρὰ εἰς τὰ πρὸ αὐτῶν ἑξαπλάσια. Ὅ, τι πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λαληθῇ χωρὶς κίνδυνον ζωῆς, τὸ διαλαλεῖ σήμερον ἀκινδύνως τῆς τυπογραφίας ἡ σάλπιγξ. Ἡ μόνη μεταβολὴ τῶν ἡδῶν τῆς ὀνομαζομένης φωτισμένης Εὐρώπης ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τοὺς καρποὺς τῆς τυπογραφίας. Πολλὰς ἡγεμονικᾶς αὐλᾶς, τὰς ὁποίας ἡ ἱστορία μᾶς παραστένει ὡς ἀσελγείας ἀναισχύντου παραδείγματα, μετέβαλεν ὁ ἐκ τῆς τυπογραφίας φωτισμὸς εἰς σεμνῶν ἡγεμόνων κατοικίας· καὶ τοὺς ἱερωμένους ἔπασσεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης νὰ ἔχω-

σιν ἰδίαις αὐλᾶς, ἢ νὰ γίνωντ' αὐλικοὶ, καὶ πολλάκις (τίς ἦθελε τὸ πιστεῦσιν!) συνεργοὶ τῆς ἀνομίας τῶν κοσμικῶν ἡγεμόνων. Τῶν ὑποκριτῶν τῆς ἀρετῆς ὁ ἀριθμὸς ὀλιγοστεῖ καθ' ἡμέραν· καὶ αὐτὴ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡ πρὸς αὐτοὺς σήμερον ἀδιαφορία (τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς ἀπὸ ἐπρὸς κύνει ὡς θεοὺς) δείχνει, ὅτι ἡ τυπογραφία ἐφώτισεν ἀκόμη καὶ τὸν κοινὸν λαόν. Καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὁποίαν πρὸ μὲν κρῶν ἔκαμεν εὐφροσύνην παραβολὴν ἕνας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς Γάλλους, ἡ τυπογραφία ἀνανεῶναι καθ' ἡμέραν τὸ θαῦμα τῆς Πεντηκοστῆς. Δι' αὐτῆς καταβαίνει εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνθρώπων ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας μὲ τόσα μέσα, ὅσαι εἶναι τῆς Εὐρώπης αἱ γλῶσσαι, εἰς τὰς ὁποίας ἐκδίδονται βιβλία.

Ἀπὸ τόσα μέσα, ὅσα μᾶς ἐχάρισεν ἡ τυπογραφία, ἀπαραίτητος ἀναγκαῖα εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς τέχνης τοῦ βίου, πόσα εἶχαν οἱ παλαιοὶ; Ὀλίγα βιβλία τῶν φιλοσόφων, τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ Θέατρον.

Τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, ὅχι μόνον ἦσαν ὀλίγα, ἀλλ' ἐγίνοντο καὶ εἰς ὀλίγους γνωστὰ, διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς ἀντιγραφῆς καὶ τὸ πολυδάπανον τῆς ἀποκτήσεως. Διὰ νὰ ἔχῃ τις ὀλίγα βιβλία, ἔπρεπε νὰ ᾔναι ὑπερπλοῦτος· διὰ μόνον τρία συγγράμματα Πυθαγορικά ἐπλήρωσεν ὁ Πλάτων ἕνα σήμερον ἀρκούν εἰς ἀγορὰν τριῶν χιλιάδων· καὶ ὁ Στωϊκὸς Κλεάνδης, μὴν ἔχων ν' ἀγοράσῃ τὰ εἰς γραφὴν ἀναγκαῖα, ἔγραψ' ὁ ταλαίπωρος εἰς ἔστρακα καὶ βυδίων ὁμοπλάτας. Ὁ κοινὸς λαὸς, ὅστις ἔχει μάλιστα χρεῖαν τῆς ὁδηγίας τῶν φιλοσόφων, δὲν ἐγνώριζεν ὁλόκληρα τὰ βιβλία τῶν, οὐδ' ἂν τὰ ἐγνώριζεν, ἐδόνατο νὰ ὠφεληθῇ πολὺ ἀπ' αὐτὰ, καὶ διὰ τὴν ἀμεθοδίαν τῶν βιβλίων, καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν νὰ κρίνῃσι μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν αἱρέσεων, ποία ἀληθῶς ἐδίδασκε τὴν βιωτικὴν. Πρὸς-θεὶς τρίτον καὶ βαρύτερον ἀτύχημα τοὺς σοφιστάς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐγεμίσθη τότε ἡ Ἑλλάς, καὶ τῶν ὁποίων ἔργον ἦτο νὰ σείωσι τὰ θεμέλια τῆς βιωτικῆς· ἐπειδὴ κατὰ τὸ πολυθρόλλητον αὐτῶν δόγμα, «Νόμος καλὸν, νόμος κακόν», ἐξηλείφετο σχεδὸν πᾶσα διαφορὰ μεταξὺ κακίας καὶ ἀρετῆς, μεταξὺ κακοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου. Ἐμεναν λοιπὸν εἰς τὸν κοινὸν λαόν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Θέατρον, δύο διδασκαλεῖα τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς του.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν οἱ διδασκαλοὶ τοῦ ἦσαν οἱ δημαγωγοί· ὅχι κακοὶ διδασκαλοὶ, ἂν ὁμοίαν ὦλοι τὸν Δημοσθένην καὶ τοὺς ὁμοίους τοῦ Δημοσθένους. Ἀλλ' ἀντὶ τῶν φίλων τῆς πατρίδος τοῦτον δημαγωγὸν ὑπερῖσχυαν εἰς τὰς ἀκούας τοῦ λαοῦ οἱ ἐξωλέστατοι τῆς πατρίδος τῶν προδότες. Καὶ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἀνάγκη νὰ συμβαίνει, ὅπου ἐκκλησιάζαν ὦλοι οἱ πολῖται χωρὶς ἐξαίρεσιν, καὶ ὅχι μέρος πολιτῶν ἐκλεγμένων ἀπὸ τοὺς λοιποὺς, ὡς πράσσεται σήμερον εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς πολιτείας.

* Ἐκατὸν μᾶς, ἦσαν σχεδὸν ἑνὴν χιλιάδας φράγκων, ἢ 28,000 γράσια.

Οἱ Κομικοὶ παιηταὶ ἦθελαν διορθῶσαι τὰ ἦθη καὶ τὴν πολιτείαν τῆς πατρίδας, ἂν εἰς τόπον τῆς ἀναγκαιᾶς εἰς τὴν σκηνὴν ἐλευθερίας, δὲν ἐβαλλαν τὴν ἀπόλυτον βωμολοχικὴν ἐξουσίαν νὰ διασύρῃσιν ὀνομαστὶ τοὺς πολίτας, ἀντὶ νὰ κωμωδῶσι γενικῶς τῶν πολιτῶν τὰς κακίας. Καὶ ὑπομονὴ, ἂν ἐπεριώζετο ἡ κακία τῶν γλῶσσαι εἰς μόνους τοὺς κακοὺς πολίτας· ἴσως ὁ θεατρισμὸς ἦθελε γεννήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τὴν σωτήριον ἀσχύνην καὶ μετάνοιαν. Ἀλλὰ κωμωδοῦντες καὶ τοὺς χρηστοὺς πολίτας, ἐδίδαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς κακοὺς νὰ γίνωνται ἀναισχύντοτεροι. Νὰ δοθῇ ζεταὶ πλέον παρὰ νὰ ἐντρέπεται εἶχε δίκαιον ὁ Κλέων, ἀκούων τὸν ὄνομα τοῦ εἰς τὴν αὐτὴν σκηνὴν, ὅπου ἔθεατρίσθη ὡς λαοπλάνος καὶ ὁ μέγας τῆς βιωτικῆς διδάσκαλος Σωκράτης. Τὸ Θέατρον τότε μόνον θεραπεύει τὰς κακίας, ὅταν τὰς πολεμῇ, χωρὶς νὰ ὀνομάζῃ τοὺς κακοὺς· διότι τότε μόνον βάλλει τὸν κατὰ εἰς ὑποφίαν νὰ λέγῃ, «Μὴ πῶς εἰ μ' ἐγώ· ἀλλ' ὅταν ὀνομάζῃ ἕνα, λαθεῖς ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἔχει νὰ παρηγορηθῇ, λέγων, τὸ, Δὲν εἰ μ' ἐγώ.—ΚΟΡΑΨ.

Οἱ ΠΑΡΙΣΙΟΙ, ΑΠΟ ΤΟΥ 1789
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1815.

2.

ΠΑΥΣΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ—
Ἡ ΕΙΚΟΣΤΗ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΚΑΙ Ἡ ΔΕΚΑΤΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

ΕΠΙΛΑΜΕΝ ἤδη, ὅτι φερὼν ὁ Λοδοβίκος πανοικὲ ἐκ Παρισίων μὲ σκοπὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ χώρα, ἐφθασε μὲν ἀπαρτηρήτως εἰς Βαρέννας, ἀλλ' ἐμποδίσθη ἐκεῖ πάσης περαιτέρω προόδου· κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, ἐκομίσθη ὀπίσω εἰς τὴν μητρόπολιν. Ἡ πρώτη πράξις τῆς συνελεύσεως ἦτο νὰ καταπαύσῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἀνακτοῦ, καὶ νὰ φυλάττωσιν αὐτὸν ἀτάκλειστον μεθ' ὅλης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ δ' ἀκόλουθος αὐτῶν πράξις ἦτον ἡ παρασκευὴ συντάγματος, τὸ ὁποῖον, μολοντί πᾶν πολὺ διέφερον ἀπὸ τὸ πρῶτον τῆς Γαλλίας πολιτεύμα, ἠθελήσεν ὅμως ὁ βασιλεὺς νὰ τὸ ὑπογράψῃ, εὐελπίς ὅτι οὕτω πως ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ λάβῃσι τέλος αἱ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ταραχαί. Τὴν 13ην λοιπὸν Σεπτεμβρίου, 1791, ὑπῆγεν εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ὑπέγραψα τὸ νέον σύνταγμα, καὶ δ' ἦτον ὑπόχρεως νὰ συνεδριάξῃ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων ὡς ἀδιάκριτον ἄτομον.

Τοὺς ἐφεξῆς ἑννέα μῆνας ὁ βασιλεὺς τίποτε σχεδὸν δὲν ἐσήμαινε· καὶ ἡ ἐθνικὴ δὲ συνέλευσις, ἥτις κατ' αὐτοῦ ἐθριάμβευσεν, παρεχώρησεν εἰς δευτέραν, ἐν ᾗ ἀπακράτου βιαιότεραι δημοκρατικαὶ ἀρχαί. Ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ ὑπουργεῖον, συγκαίμενον ἐκ τοῦ δημοτικοῦ κόμματος· ὅτε δὲ τὸν Ἰουνίου, 1792, ἐξήγησε ν' ἀπαλλαγθῇ τῆς αὐτῶν κυριότητος, σαφῶς ἐφάνη πόσον ἀδύνατος εἶχε καταντήσῃ. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν δημοτικῶν ὑπουργῶν, πλῆθος λαοῦ συν-

ήχθη εἰς τὸ πρόσκειναι τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου, οἵτινες, τὴν ὑποκεκρυμμένην ἔχοντες ἄδειαν τῶν ἀστυκῶν ἀρχῶν, τὰ ἀσχετὰ ἐπραξαν. Τὴν 20ην προέβησαν εἰς τὸν οἶκον τῆς συνελεύσεως, ὅπου ἐκ τῶν δημοκωγῶν εἰς ἐξεφώνησε λόγον, μεμφόμενος ταλμηρότατα τὸν πρόεδρον καὶ τὰ μέλη διότι δὲν ἐβάδιζον ταχύτερα εἰς τὴν ἐδὸν τῆς ἀναρχίας. Ἡ θορυβώδης συναγωγὴ, συγκειμένη ἀπὸ σχεδὸν ἑκατὸν χιλιάδας ἀνδρῶν, γυναικῶν, καὶ τέκνων, προεχώρησε τότε εἰς τὸ παλάτιον, ὅπου μετὰ μετὰ ἀπὸ τοῦ σωματοφύλακος ἀντίστασιν σπᾶσαντες τὰς πύλας εἰσῆλθον. Ἐξέβησαν εἰς τὸ παλάτιον, ἔγραψαν ἐκ Παρισίων ὁ Κοραῖς, ἔτρεξαν ὡς μαινόμενοι, ἄλλοι εἰς τὸν θάλαμον τοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν βασίλισσαν· ὁ βασιλεὺς εἶχε κλεισθῆναι εἰς τὸ οἰκημῖόν του μὲ ὀλίγους σωματοφύλακας· ἀλλὰ βλέπων, ὅτι ὁ ὄχλος μετεχειρίζετο τὰς ἀφίνας διὰ τὰ σπᾶση τὴν θύραν τοῦ οἰκήματος, ἐσηκώθη, μόνος του μὲ ἄκραν μεγαλοφυχίαν, καὶ ἤνοιξε καὶ τὰς δύο πύλας τῆς θύρας. Εὐθὺς τὸ οἰκημῖον ἐγεμίσθη ἀπὸ τόσους ὠπλισμένους, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ σωθῇ ὁ βασιλεὺς μὲ τοσοῦτον ὀλίγον ἀριθμὸν σωματοφύλακων· ἐσύρθη λοιπὸν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἐκεῖθεν ἤρχισεν νὰ δημηγορῇ τὸν ὄχλον, ἐρωτῶν τὴν αἰτίαν, διατί ἔρχονται πρὸς αὐτὸν μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων. Εἰς τοιαύτην φοβερὰν περίστασιν ὁ Λοδοβίκος ἐφέρθη μὲ σταθερότητα μεγάλην καὶ φρόνησιν ὥντως βασιλικήν, ἠνωμένην μὲ ἄκραν γαλήνην καὶ εὐμένειαν. Τὸ πρόσωπόν του, λέγουσι, δὲν ἠλλάξε παντελῶς, οὔτε παραμικρὸν φόβον ἔδειξε· εἰς τοιαύτῳ κίνδυνον. Καὶ ἴσως αὐτὴ ἡ σταθερότης τὸν ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν σφαγῇ. Ταῦς εἶπε μὲ γελαστὸν πρόσωπον, ὅτι αὐτὸ τὸ κίνημα ἦτον ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἀπέφασκε νὰ φυλάξῃ πάντοτε καὶ μὲ αὐτὸν τῆς ζωῆς του τὸν κίνδυνον. Τότε τὸν ἐπρόσφεραν ἕνα κόκκινον σκούφον, παρακαλοῦντές τον νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὴν κεφαλὴν του, ὡς σημεῖον τῆς ἐλευθερίας, (διότι ὁ κόκκινος σκούφος εἶναι σήμερον ἐδῶ σημεῖον τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐφάνησαν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὁδοὺς πολλοὶ μὲ κόκκινους σκούφους ἀντὶ καπέλλων). Ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς ἔστειψε τὴν βασιλικὴν του κάραν μὲ τὸν Ζακύνδιον σκούφον· τότε ἐφώναζαν μερικοὶ, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ζήτω ἡ ἐλευθερία! εἰς αὐτὰς τὰς κραυγὰς ἀντεφώνει καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ δλὴν τοῦ τὴν δύναμιν, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ἦ σύγκλητος ὁμοῦ, μανθάνουσα διὰ αὐτὰ, καὶ φοβουμένη μὲ δέκλαιον, μὴν ἀκολουθήσῃ καμμία ἐπιβουλὴ εἰς αὐτήν τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως, ἐπεμψαν εἰκοσιτέσσαρας συγκλητικούς μὲ προστάγην νὰ περικυκλώσωσιν τὸν βασιλέα, νὰ διασκεδάσωσιν μὲ λόγους εἰρηνικοὺς τὸν λαόν, ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν γένη, ν' ἀποθάνωσιν προσιμότερον μὲ τὸν βασιλέα, παρὰ νὰ τὸν ἀφίσωσιν ἀβασίτηται εἰς ταιαύτην κατασχύνῃ.

Μερικοὶ ἀπὸ τοῦ συγκλητικῶν δὲν ᾔθελαν νὰ συγκατανεύωσιν εἰς τὸ νὰ πεμφθῶσι συγκλητικοὶ πρὸς

τὸν βασιλέα, καὶ μὲ τοῦτο ἐβεβαίωσαν τὴν ὑποψίαν, ὅτι αὐτοὶ εἶχον κινήσειν κρυφίως τὸν λαόν. Οἱ εἰκοσιτέσσαρες ὁμοῦ συγκλητικοὶ ὑπῆσαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμίσειαν ὥραν τοὺς ἀλλήλους ἢ συγκλητῶν, πέμπουσα εἰκοσιτέσσαρας ἄλλους, διὰ τὸ μανθάνειν παρὰ τῶν προτέρων τὰ τρέχοντα. Ἐνας ἀπὸ τοὺς συγκλητικούς (τοῦτο εἶναι βέβαιον) ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ τὸν βασιλέα, λέγων πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ φοβῆται. Ἐνὰ μὴ φοβῶμαι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς μὲ γενναϊότητα· εἰς τοιαύτας περιστάσεις οἱ κακοὶ μόνον φοβοῦνται· ἐγὼ δὲν ἔχω τί νὰ φοβῶμαι, ἐπειδὴ ἡ συνείδησίς μου δὲν ἔχει τί νὰ μὲ ἐλέγῃ. Τότε λαμβάνει τὴν χεῖρα ἐνὸς σωματοφύλακος, καὶ τὴν θέτει ἐπάνω εἰς τὴν καρδίαν του· εἰπὼν τὸν λέγει, Εἰπέ, φίλε μου, τὴν ἀλήθειαν εἰς δλους ὅσους μὲ περικυκλοῦσιν, αἰσθάνεσαι κἀνένα κτύπον εἰς τὴν καρδίαν μου; Καὶ ἐπειδὴ ὁ σωματοφύλαξ τὸν εἶπεν, Ὅχι, βασιλεῦ. Ὅχι, βέβαια, ἀπεκρίθη πάλιν αὐτός· καὶ διατί νὰ φοβῶμαι τὸν λαόν μου, τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν ἐκακοποίησα; Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια συνέβησαν, φίλε μου, εἰς αὐτὴν τὴν δεινὴν περίστασιν· ὕστερον δ' ἀπὸ πολλὰς δημηγορίας καὶ παρακλήσεις τῶν συγκλητικῶν μὲν καὶ μετὰ βίας ἀνεχώρησεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ὄχλος, καὶ μᾶς ἀφῆκε πάλιν τὸν Λοδοβίκον ζῶντα.

Πολλὰ γὰρ ἐφθάνον ἤδη αἰτήσεις ὑπὲρ τῆς καθαρῆς τοῦ βασιλέως τὴν πρότασιν ἔκαμε πρῶτον εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν ὁ Βρισσὸν, τὴν 9ην Ἰουλίου, ὑπεστήριξαν δ' αὐτήν καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἡ συνέλευσις παρομοίως ἤρχισε νὰ χάνῃ τὴν δύναμιν· καθότι συνεστήθησαν Ἰακωβινικαὶ καὶ ἄλλαι ἐταιρεῖαι, εἰς δημοκρατικὰς θεσμοθεσίας ἀπαβλέπουσαι, λογαριάζουσαι δὲ μετὰ τῶν μελῶν αὐτῶν Σάντερρον, Ροβερπέρρον, Δάντωννα, καὶ ἄλλους, τῶν ὁποίων μετέπειτα ἐγέναντο τόσον φοβερὰ τὰ ὀνόματα. Οἱ ἐξωλέσται οὗτοι ἐσχέδιασαν προσβολὴν κατὰ τῶν Γουλιερῶν, ἡτις ἐνηργήθη τὴν δεκάτην Αὐγούστου μετὰ τῶσαν φρικτῶν περιστάσεων, ὥστε πολὺν χρόνον ἡ ἡμέρα ἐκαίνη ἐλογίζετο ἀξιοσημείωτος ἐποχὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μεταπολιτεύσεως. Δὲν ἐλάττανε μὲν τὸν βασιλέα ἐπὶ ἐπέκειτο τοιαύτη συμφορὰ, ἀλλ' ἠγνόει καθ' ἣν ἡμέραν ἐμελλε νὰ συμβῇ· ὅθεν, μολοντί ἱκανοὺς ἠμπόρεσε νὰ συνάξῃ σωματοφύλακας, δὲν ἦτον ὁμοῦ τέλειαν προητοιμασμένος. Περὶ τὰς τρεῖς μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐτάχθησαν οἱ ἐπαναστάται ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ παλατίου, ὡς ἐφαίνετο εἰς προσβολὴν ἀρμόδιωτερον. Φίλοι δὲ τινες τοῦ βασιλέως παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ καταφύγῃ πανοικί ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἡ βασίλισσα ἠγανάκτησε διὰ τὴν πρότασιν ταύτην, ἀλλὰ μετέπειτα ἐκλινεν εἰς αὐτήν, μὴ βλέπουσα τρόπον ἄλλον σωτηρίας. Τὸ βουλευτήριον ἦτον ἐγγὺς τοῦ παλατίου, μετέβησαν δ' ἐκεῖ διὰ τῆς ἐκ τοῦ κήπου εἰσόδου· ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας ἀφῆθησαν ὑπὸ τοῦ ὄχλου. Φθάσαντες εἰς τὸ βουλευτήριον, ἔθεσαν αὐ-

τοὺς ἄπαντας εἰς οἰκημῖον τι φραγμένον μὲ σιδηρὰς κελύδας, ὅπου ἔμειναν πολλὰς ὥρας, ἠναγκασμένοι ὄχι μόνον τὰς ἀμφισβητήσεις ν' ἀκούωσιν, ἀλλὰ καὶ παχυλὰς προσωπικὰς ὕβρεις ἀπὸ τὰ βιαιότερα μέλη. Τῆς ἡμέρας ταύτης αἱ σημαντικαὶ πράξεις ἦσαν ἡ ἀπόφασις νὰ συγκληθῇ νέα ἐθνικὴ συνέλευσις ὑπὸ τὸνομα Convention, ἡ κατάργησις τῆς βασιλικῆς δυνάμεως, καὶ ὁ διορισμὸς νέου ὑπουργείου, εἰς τὸ ὅποιον νὰ λάβωσι θέσεις οἱ βιαιότεροι τῶν Ἰακωβινῶν.

Ἀλλὰ, τοῦτων γινομένων εἰς τὸ βουλευτήριον, κατέστη τὸ παλάτιον θέατρον φρικτωδέστατης σφαγῆς. Ὁ ἀρεθεὶς ἐκεῖ στρατὸς ἀγνοῶν ἴσως ἐτι ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ παλατίου, ἐξηκολούθει ἀμυνόμενος αὐτὸ, ἐνῶ κατ' ἀλήθειαν τίποτε δὲν ἐνυπῆρχεν ἀμύνης ἄξιον. Περὶ τὰς ἑννέα ἤρχισεν ὁ λαὸς τὴν προσβολήν, ἔκαμαν δὲ πρῶτον μετὰ αὐτῶν φοβερὰν θραῦσιν οἱ Ἑλβετοὶ φύλακες· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, διαταγῆς ἐλθοῦσης ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα των, ὑπετάχθησαν καὶ ὠδηγήθησαν εἰς τὸ φυλακεῖον. Οὗτοι ὁμοῦ δὲν ἦσαν εἰμὴ εἶδος ἐμπροσθοφυλακῆς· ἔμενον δ' ἐτι ἐντὸς τοῦ παλατίου ἐπτακόσιοι περίπου Ἑλβετοὶ στρατιῶται, ἐκτὸς πολυαρίθμων ἄλλων ὑποκειμένων. Ἄπαντες οὗτοι ταχέως ἐκλιναν· ἤρχισε δὲ τότε μία τῶν αἱματωδῶν σφαγῶν—οὐχὶ μόνον ὅλα τὰ στρατεύματα, ἀλλὰ καὶ οἱ θαλαμηπόλοι, θεράποντες, καὶ τὰ πλεον ταπεινὰ μέλη τοῦ οἴκου, ἀνηλεῶς ἐθυσιάσθησαν· ἀκόμη καὶ τὰ νεκρὰ σώματα κατ' ἐπανάληψιν ἐμαχαίροντο, ὡς νὰ μὴν ἔρκει ἡ τῆς ζωῆς ἀφαίρεσις πρὸς χορτασμὸν τῆς σκληρότητος τοῦ ὄχλου. Περὶ τὰς δύο μετὰ τὸ μεσημέριον, ἄπαντες οἱ φύλακες καὶ οἱ θεράποντες ἦσαν φονεμένοι, τὸν ἀριθμὸν ἕως ὀκτακόσιον· ἐγυμνώθησαν δὲ, καὶ ἐρρίφθησαν σωρηδὸν εἰς τὴν αὐλὴν ἐμπροσθεν τῶν Γουλιερῶν. Ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τῶν δεινῶν τούτων, δύο περιστάσεις ἐμετρίασαν ὅπως τὸν τὴν ἀχρειότητα τοῦ Παρισινοῦ πληθους· ἡ μὲν, ὅτι αἱ θεράπαιναι καὶ λοιπαὶ γυναῖκες τοῦ παλατίου ἀφῆθησαν ὅλοι νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀβλαβεῖς· ἡ δὲ, ὅτι ἀρπαγὴ καὶ ληστεία οὐδὲ στιγμὴν ἐσυγχωρήθησαν· διότι ἕνας, φωραθεὶς κλέπτειν εἰς τὸ παλάτιον, ἐθανατώθη πάραυτα ὑπὸ τῶν συντρόφων του.

Μετὰ τὴν τρομερὰν ταύτην ἡμέραν διενυκτέρευσε πανοικί ὁ βασιλεὺς εἰς δωμάτιον ἐγγὺς τοῦ βουλευτηρίου· ἡ ἐπαύριον δὲ καὶ ἡ μετ' αὐτὴν ὁμοίως ἔδαπανήθησαν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Μόνον ἐνασχόλημα εἶχον οἱ δυστυχεῖς ν' ἀκροάζωνται τὰς ἀμφισβητήσεις καὶ τὰς προσωπικὰς ὕβρεις τῶν μελῶν, ὀλίγα δὲ μόνον λεπτὰ τοὺς συγχωροῦντο, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, διὰ νὰ λαμβάνωσιν τροφὴν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς προείπαμεν, κατήργησαν τὸν βασιλέα, ἔκριναν καὶ νὰ τὸν φυλάξωσιν· ὅθεν τὴν 13ην Αὐγούστου, ἀπὸ τὸν ἐκράτησαν τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐφυλάκισαν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς πύργον τινα, λεγόμενον Τέμπλον, εἰκοσι στρατιῶται· διορίσαντες φρουροὺς αὐτοῦ, καὶ εἰς μηδὲνα συγχωροῦντες νὰ τὸν πλησιάζῃ. Ἐν-

ρέθην κατὰ τύχην τὸ ἐσπέρας τῆς δεκάτης τρίτης (λέγει ὁ ἐν Παρισίοις τότε Κοραῖς) εἰς τὸν δρόμον, ὅθεν ἐπέρασεν αὐτὸς ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πύργον. Ἀδύνατον εἶναι, φίλε μου, νὰ σὲ περιγράψω τὴν τοιαύτην κατασχύνῃ· ἦτον αὐτὸς, ἡ βασίλισσα, ὁ υἱός, ἡ θυγάτηρ του, καὶ ἡ ἀδελφὴ του εἰς τὸ ἀμάξιον, συνωδευμένοι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας στρατιωτῶν πεζῶν καὶ ἱππέων. Ἀπὸ τὴν συνοδὸν διὰ νὰ ἐλθῇ εἰς τὸν πύργον ὅστις εἶναι πλησίον τοῦ οἴκου, ὅπου εὐρίσκομαι, τὸ διάστημα εἶναι τρία τεταρτημόρια τῆς ὥρας σχεδόν. Παράστησε εἰς τὸν νοῦν σου τετρακοσίας ἢ καὶ πεντακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν ἐσπαρμένων εἰς δλον αὐτὸ τὸ διάστημα διὰ νὰ τὸν ἴδωσι· παράστησε εἰς τὸν νοῦν σου πεντακοσίας χιλιάδας στομάτων νὰ φωνάζωσιν ἐπὶ ταύτῳ, Ζήτω τὸ ἔθνος! Ζήτω ἡ ἐλευθερία! εἰς τοῦ Λοδοβίκου τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια τοὺς περασμένους καιροὺς ἦσαν συνειδησμένα νὰ ἀκούωσι, Ζήτω ὁ βασιλεὺς! καὶ θέλεις καταλάβειν κἀν ὀλίγον τὴν κατασχύνῃ αὐτῆς τῆς συμφορᾶς. Τοὺς εἶδον πλησίον εἰς τὸ ἀμάξιον. Ὁ βασιλεὺς ἐδείκνυε πρόσωπον ἀκατάπληκτον, ἢ ἀπὸ μεγαλοφυχίαν, ἢ ἴσως καὶ ἀπὸ ἀναίσθησίαν· ἡ βασίλισσα ἦτο σκυθρωπὴ, καθὼς πρὸς τούτοις καὶ ἡ θυγάτηρ της καὶ ἡ ἀνδραδέλφη της· ὁ δὲ ταλαίπωρος διάδοχος, μικρὸς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ὅλα τὰ μέρη, διὰ νὰ βλέπῃ τὸν ἀναριθμητὸν λαόν.

Ἐἰς τὰς πολιτικὰς περιπετείας τῶν ἐθνῶν, λέγει ὁ αὐτός, γίνονται πράγματα τερατώδη καὶ ἀπίστα. Τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἔφερε πάντοτε εἰς τοὺς ἰδίους τοῦ βασιλεῖς μίαν ἀγάπην ἐξαιρετὴν ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη, ἀγάπην, ἥτις ἐπλησίαζε τὴν λατρείαν. Ὁ Θεὸς μου καὶ ὁ βασιλεὺς μου! αὐτὸ ἦτο τὸ σύμβολον τῶν Γάλλων. Αὐτὴ ἡ παράλογος λατρεία ἐστράφη δὴ εἰς μῖσος ἀσπονδόν, καὶ δὲν ἀκούεις ἄλλο τὴν σήμερον, πᾶρεξ Λοδοβίκος ὁ προδότης, Λοδοβίκος ὁ τελευταῖος, καὶ ὄχι πλέον ὁ δεκάτος ἔκτος, αἰνεττόμενος δηλαδὴ μὲ αὐτὸ, ὅτι δὲν θέλουσι πλέον βασιλέα. Ἦσαν εἰς διαφόρους πλατείας τῆς πόλεως ἀνδριάντες χάλκινοι, ἀναβάται εἰς ἵππους χάλκινους, Ἑρρίκου τοῦ τετάρτου, Λοδοβίκου τοῦ δεκάτου τρίτου, τοῦ δεκάτου τετάρτου, καὶ δεκάτου πέμπτου, ἐργα ἀξιόλογα περιφώνων τεχνιτῶν· ὅλους αὐτοὺς τοὺς χάλκους βασιλεῖς τοὺς ἐσπῆκσαν, μὴν ὑπαφέναντες πλέον νὰ βλέπωσιν μήτε τὰς ἀψύχους εἰκόνας ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐθεοποίησαν ζῶντας· ἐξήλειψαν τὸ ὄνομα τοῦ νῦν Λοδοβίκου ἀπ' ὅλας τὰς δημοσίας οἰκοδομὰς· ἡ Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη ἐβαπτίσθη Βιβλιοθήκη τοῦ ἔθνους, καὶ αὐτὴν κατέβηκεν ὅλα τὰ ἄλλα.

Ἡ φυλάκις τοῦ βασιλέως ἐξ ἀρχῆς ἐφάνη εἰς πολλοὺς, ὅτι καὶ πραγματικῶς ἀπέβη, πρόδρομος τῆς θανατώσεώς του. Κατὰ δυστυχίαν τοῦ Λοδοβίκου εἰς σιδηροῦν τε κιβώτιον, τὸ ὅποιον ἦναι αἱ τὰς Γαλλί-

λερίας καταπατήσαντες τὴν 10ην Αὐγούστου, εὐρέθησαν, ὡς λέγεται, ἐγγράφα τινὰ, πλήρη ἀποδείξεων ὅτι αὐτὸς ἦτο κρυφίως σύμφωνος καὶ μετὰ τοὺς φυγάδας ἀδελφούς του καὶ μετὰ τοὺς ἐξω βασιλεῖς. Ἀλλὰ, καὶ πρὶν φανερωθῶσι τὰ ἐγγράφα ταῦτα, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς δεκάτης Αὐγούστου, ὡς ἦδη ἀνεφέραμεν, ἡ εἰσπρακτικὴ συν-ἐλευσις, ἡ φοβουμένη τὴν ἀκρατὸν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ, ἡ καὶ εὐρίσκουσα τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον διὰ τὴν κάμῃ, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει, ἐπήρτισεν ὁμοθυμαδὸν τὴν πρὸς καιρὸν καταργήσιν τοῦ βασιλείου· καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀπὸ τὴν ὑποψίαν, ὅτι ἔκαμε πρᾶγμα παρὰ τὴν κοινὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους, ἐδοκεν αὐθημερὸν εἰδῆσιν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας νὰ ἐκλέξωσι νέους ἀντιπροσώπους, τοὺς ὁποίους νὰ πέμψωσιν εἰς Παρίσιον· ἡ νῆα δ' αὐτῆς σύγκλητος ν' ἀποτασίση, ἂν ὁ Λοδοβίκος πρὶν ν' ἀποκατασταθῇ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του ἢ ὁ υἱὸς του ἀντι αὐτοῦ, ἡ καὶ ἂν παντάπασιν ἡ πολιτικὴ τῆς Γαλλίας κατάστασις ἔχη νὰ μεταβληθῇ εἰς δημοκρατίαν, καταργηθέντος αἰωνίως τοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος. Περὶ τὰς 20 λοιπὸν Σεπτεμβρίου συνήλθεν ἡ νῆα σύγκλητος, ἥτις δὲν διέφερε τῆς προτέρας εἰμὴ κατὰ πολὺ μάλλον ὑποκειμένη εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὄχλου, καὶ ἤρχισε πάλιν ἐτοιμασίαν διὰ τὴν δίκην τοῦ ἀγαστοῦ μὲν, ἀτυχοῦς δὲ βασιλείας.

Ἐπεται ἡ συνέχης.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ.

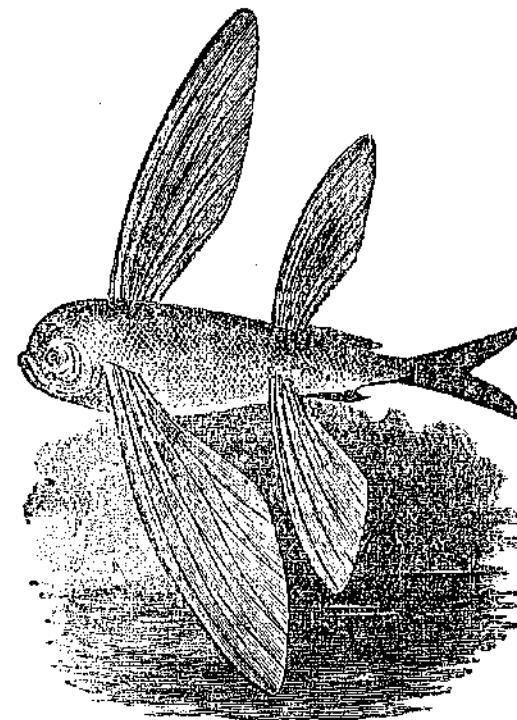
Ἡ ΠΙΣΤΙΣ δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὅσα εἶπε, τὰ εἶπεν ὡς Θεός, καὶ ὅτι εἶναι ἀληθέστατα, καὶ ὅτι θέλουσι τελεσθῆναι ἅπαντα. «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐμὴ παρελθούσιν» εἶπεν ὁ ἴδιος. Τὴν πίστιν δ' ἀπόστολος Παῦλος ὁρίζων λέγει· «Ἐστὶ δὲ πίστις ἐλπιζομένην ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἐβ. ια. 1). Ὁ πιστὸς ἀφορᾷ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ στηρίζεται εἰς τὰς παραγγελίας καὶ ὑποσχέσεις αὐτοῦ, καὶ ἱκανοποιεῖ αὐτὰς μετὰ τὴν συνεχῆ πρόσδον τῆς ἀρετῆς του. «Ἐγὼ εἰμὶ,» λέγει, «ἡ ἀμπέλος, καὶ ὕμεις τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.» Καθὼς λοιπὸν τὸ κλῆμα, ὅταν ᾖ παρυτευμένον καλῶς εἰς τὴν ἀμπέλον, δίδει καρπὸν, οὕτως καὶ ὁ Χριστιανὸς, ὅταν μὲν προσηλωμένος εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πίστιν ἔχει θερμὴν καὶ ἔργα πράττει ἐν ἀνάστα. Πᾶς λοιπὸν Χριστιανὸς πρέπει νὰ ᾖ ἡνωμένος μετὰ τὸν Χριστόν, καθὼς τὸ κλῆμα μετὰ τὴν ἀμπέλον· πρέπει νὰ διατηρῇ εἰς τὴν ζωὴν του ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ θεανθρώπου Λυτρωτοῦ του, ὅσον δύναται, καθαρότητα, δηλαδὴ ἡγιωσύνην, πραότητα, καὶ ἀγάπην· πρέπει νὰ ἐπικαλεῖται συχνὰ τὸ ὄνομα του, νὰ τὸν προσκυνῇ ἐν θέρμῳ, νὰ ζητῇ τὴν βοήθειάν του, νὰ ὑποτάσσεται καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ἐντολὰς του, καὶ νὰ ἔχῃ αὐτὸν ὑποστήριγμα τῆς μελλούσης ἐλπίδος του, ὡς ἔχει τὴν καθημερινὴν τροφὴν ἐνταῦθα ὑποστήριγμα τῆς αιωνίου ὑπάρξεώς του. Ὁ μέγας σκοπὸς τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ ᾖ καὶ τὸ κέρδος τῶν ἐπαγγελιαμένων οὐρανίων ἀγαθῶν, καὶ ὅχι τῶν γῆινων· ὁ ἀρχηγὸς δὲ τελειωτῆς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ὁρησείας Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχει, νὰ εἴπω οὕτω, σχεδιασμένον τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας παντὸς Χριστιανοῦ· αὐτὸ τὸ σχέδιον εὐρίσκειται μέσα

εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπερ εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ὁποῖαν ὁρῶν αὐτὴν σοφίαν ἕκαστος τῶν Χριστιανῶν πρέπει νὰ μελετᾷ συχνά, καὶ νὰ βλέπῃ τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας του, καὶ κατὰ τοῦτο νὰ οἰκοδομῇ τὴν ἀθανάσίαν του, καὶ ὅχι νὰ βόσκειται μετὰ ἐλπίδας ἀθεμελιωτοῦς, ὅτι ἐπειδὴ εἶναι Χριστιανὸς ἔχει νὰ σωθῇ χωρὶς νὰ πράξῃ καὶ τὰ πρέποντα· ὅχι· ἀνέως εἰς τὸν κόσμον ἂς μὴ τὸ ἐλπίσῃ ποτὶ· ὁ Θεὸς εἶναι μὲν ἐλεήμων, ἀλλ' εἶναι καὶ δίκαιος, καὶ, ἂν δὲν πληρωθῇ ἡ δικαιοσύνη του, δὲν ἐκτρέται τὸ ἔλεός του· «Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐδοεῖς αἱ κρίσεις σου,» λέγει ὁ προφήτης Δαβὶδ.

Ἡ προσευχὴ εἶναι τὸ μόνον ἀνίκητον ὅπλον, τὸ μόνον ἀσφαλὲς φυλακτήριον, ἡ μόνη πανοπλία ἡ οὐράνιος εἰς τὸν Χριστιανόν· δι' αὐτῆς καὶ ἀπὸ παντὸς κακοῦ φυλάττεται, καὶ ὅτι, ζητεῖ παρὰ Θεοῦ, ἂν τοῦ ᾖ συμφέρον, τὸ λαμβάνει· «Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε, καὶ ἀνοίγεται.» Ὅχι μόνον δὲ λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν του καθαρίζεται. Οἱ Νηνεῦται ἀπεφασίσθησαν νὰ γυμνῶσι διὰ τὰς πολλὰς ἁμαρτίας των, καὶ διὰ τῆς προσευχῆς ἐσώθησαν· ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαβὶδ μόνον ὅπλον τῆς στρατείας του εἶχε τὴν προσευχὴν· δι' αὐτῆς καὶ τὸν φοβερὸν ἐκείνον Γολιάθ κατέβαλε, καὶ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους ἀπέφυγεν· ὁ βασιλεὺς Ἐλκιὰς ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, καὶ ἀπέφυγε τὸν θάνατον μετὰ μεγάλης ἀσθενείας μετὰ μόνον τὴν προσευχὴν· ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει, ὅτι καθὼς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶναι ὥς ὁ ἥλιος, οὕτως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν εἶναι φῶς ἡ προσευχὴ· ὅταν ὁ ἄνθρωπος μελετᾷ τὰς θείας Γραφάς, τότε ὁ Θεὸς συνομιλεῖ μετ' αὐτόν· ὅταν δὲ προσεύχεται, αὐτὸς συνομιλεῖ μετὰ τὸν Θεόν· καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μόνον μέσον, μετὰ τὸ ὁποῖον δύναται τὸ λογικὸν δι, ὁ ἄνθρωπος, νὰ σχετίζεται πάντοτε μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν Ποιητὴν του. Καὶ τοὺς μὴ πράττοντας τοῦτο συχνὰ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τοὺς στοχάζεται νεκρούς. «Ἐπιτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε,» φωνάζει ὁ Δαβὶδ· καθεὶς ὅμως, ἀκροατὴ μου, ἂς ἐρωτήσῃ αὐτὸς ἑαυτόν, τοῦλάχιστον τὸ πρωτὸ καὶ τὸ ἐσπέρας, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτός καὶ τῆς ἡμέρας, ἂν ἐκτελῇ τὴν προσευχὴν του καθὼς πρέπει, μετὰ πίστιν, μετὰ εὐλάβειαν, μετὰ ἐλπίδα, ἡ μόνον μετὰ τὰ χεῖλη φιθυρεῖ λέξεις τινὰς, ἡ μήπως καὶ διόλου!—Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΟΣ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.—Ὁ φιλόσοφος γνωρίζει τὸ πολῦτιμον τῆς ἀληθείας, ζητεῖ αὐτὴν, μελετᾷ περὶ αὐτῆς, ἡ κοινοποιεῖ αὐτὴν πρὸς ἄλλους. Ὁ σοφὸς παριστάνει αὐτὴν μετὰ τὴν ζωὴν καὶ μετὰ τὰς πράξεις του. Ἡ ἀλήθεια, ἡ σοφία, ὁ δρόμος λόγος, ἡ ἀρετὴ, ἡ φύσις, εἶναι ὅροι ἐπίσης δηλοῦντες τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὠφέλιμον. Ἡ ἀλήθεια τείνει πάντοτε εἰς τὸ φωτίζειν τοὺς ἀνθρώπους· οἱ μᾶλλον πεφωτισμένοι εἶναι οἱ καὶ μᾶλλον λογικοί· οἱ μᾶλλον δὲ λογικοὶ καὶ μᾶλλον αἰσθάνονται πόσον τὰ ἴδια των συμφέροντα ἀπαιτοῦσι τὸν ἐνάρετον βίον. Χωρὶς τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως, ποτὲ δὲν ἐμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ ὁποῖαν ἔχει σχέση, καὶ ὁποῖα καθήκοντα ὀφείλει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλους· ἄμοιρος δὲ τῆς γνώσεως ταύτης, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἔχῃ εἴτε σταθερὰς ἀρχάς, εἴτε ἀληθινὰν εὐδαιμονίαν. Εἰς τοὺς μᾶλλον πεφωτισμένους συμπεριφέρει καὶ μᾶλλον νὰ ᾖ ἀγαθὸι· μεγάλα προτερήματα πρέπει νὰ φέρωσιν εἰς μεγάλας ἀρετάς. Ὁ κακοποιὸς εἶναι τυφλός· ὁ ἀκανόνιστος εἶναι ἄμοιρος τοῦ δροῦ λόγου· ἡ διαγωγή του ἀποδεικνύει ὅτι λαοθάλασσα περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φύσεως, ἀγνοεῖ τί ὀφείλει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἄλλους, πόσον ἀξίζει ἡ πρὸς ἑαυτὸν αἰδώς, καὶ ἡ τὴν περὶ αὐτὸν ἐπολήμην· δὲν εἶναι πεφωτισμένος. Ὁ ἀναίσθητός εἰς ὑποχρεωτικὰς πράξεις, εἰς τὸν ἐπαινον καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν συντρόφων του, κατ' οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ κτήνη· ἂν δὲν βλέπῃ ὅτι αἱ κακίαι του ἄγουν εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ όλεθρον, δὲν εἶναι νοήμων, μέγαν σκοπὸν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ συντήρησιν· ἂν δὲν γνωρίσῃ καὶ δὲν ἐκτελῇ τὴν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνου συγκοινωνίας ὠφέλειαν καὶ τὰ μέσα τοῦ καθιστάνειν αὐτὴν ἐπωφελεῖ καὶ εὐχάριστον, εἶναι παράφρων, ὅχι δὲ φιλόσοφος.

Ο ΠΤΗΝΟΙΧΘΥΣ.

ΟΙ ΠΤΗΝΟΙΧΘΥΕΣ εἶναι διαφόρων εἰδῶν· καὶ πλεονάζουσι μὲν εἰς τὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης θερμότερα πελάγη, εὐρίσκονται δὲ καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Περὶ τῆς πτητικῆς δυνάμεως τῶν ἰχθύων τούτων ὡμίλησαν διαφόροι διάφοροι παρατηρηταί· οἱ μὲν φρονοῦν ὅτι πετῶσι κατὰ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς λέξεως, — τενέστι, τὸν ἀέρα κτυποῦντες μετὰ τὰ μέλη των, — οἱ δὲ ὅτι τὰ μεγάλα των πτερύγια χρησιμεύουν ἀπλῶς νὰ τοὺς βαστάξωσιν ὀλίγον τι εἰς τὸν ἀέρα, ἀφοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀναπηδήσῃ· τὴν τελευταίαν γνώμην δέχονται οἱ πλείστοι τῶν φυσικοῦστορικῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς παρατηρητὰς οἱ νεώτεροι. «Ποτὲ,» λέγει περὶ τῶν ἰχθύων τούτων Ἀγγλος περιηγητὴς κατὰ τὴν Νέαν Νότιον Οὐαλλίαν, «δὲν ἠμπόρεσα νὰ ἴδω ἐν καιρῷ τῆς πτήσεως τὸ ἐλάχιστον κύπημα τῶν ἐπὶ τοῦ στήθους πτερυγίων· καὶ ποτὲ δὲν παρετήρησα κινεῖν πετόμενον ὑπὲρ τὰ τριάντα δευτέρη λεπτὰ μετὰ τὸ ὡρολόγιον· τὸ μακρυνώτερον αὐτῶν πέταγμα εἶναι 250 ἔως καὶ 300 πηγῶν. Συνήθως ὑφίστανται δύο μόνον ἢ τρεῖς πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος· ἀλλὰ μ' ἔτυχεν νὰ ἴδω αὐτοὺς πηδήσαντας εἰς πλοῖον 14 πόδας ὑψηλόν· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι εἰσῆλθον καὶ εἰς νῆα πολεμικὴν 20 ποδῶν ὕψους ἔχουσαν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑποθέτωμεν, ὅτι ἔχουσι τὴν δύναμιν τοῦ ἀνυψοῦσθαι εἰς τὸν ἀέρα ἀφοῦ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὸ φυσικὸν αὐτῶν στοιχεῖον· καθότι πολλάκις παρατηρῶν εἶδον αὐτοὺς πίπτοντας πολὺ κάτω τοῦ σημείου εἰς δ' ἐφθασαν μετὰ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς θαλάσσης πῆδημα, ἀλλ' οὐδὲ κάμμιαν φορὰν ἠμπόρεσα

νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀνέβησαν ὑψηλότερα παρ' ὅπου πρῶτον ἐφθασαν· κατ' ἐμὴν γνώμην, τὸ ὕψος, εἰς δ' ἀναβαίνουν, κρῖνται ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ πρώτου πηδήματος, τὸ ὁποῖον κάμνουν ὅταν ἐξέρχονται τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν στοιχείου.»

Ἐκ τῶν προηγουμένων, καὶ ἐξ ἄλλων διαφορῶν περιγραφῶν, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ πῆδημα μόνον δὲν ἀρκεῖ ὥστε νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν ἰχθύν εἰς 14 καὶ 20 ποδῶν ὕψος. Ἄν ταῦντι δὲν δύνανται νὰ πετάξωσι, (τοῦτο δὲ φαίνεται ἀπὸ ἀκριβῆ εξέτασιν τῆς κατασκευῆς καὶ θέσεως τῶν πτερυγίων), πιθανόν ὅτι κάποτε ὠφελοῦνται ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν, καὶ οὕτως ἐφαρμόζουσι τὰ πτερύγια των, ὥστε νὰ ἀνυψῶνται ὑπ' αὐτοῦ.

Τοὺς πεταμένους ἰχθύς καὶ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν στοιχεῖον καταδιώκουσι πάμπολλα ἰχθύων γένη, καὶ εἰς τὸν ἀέρα προσβάλλουσι λάροι παντοειδεῖς. Ἐνίοτε παρατηρεῖ ὁ ναύτης κοπάδια τῶν ἰχθύων τούτων ἡσυχῶς τὸν ὁρμὸν αὐτῶν ἐξακολουθοῦντα· αἰφνης δὲ ὁ δελφίν, ἡ ἄλλος μέγας τύραννος τοῦ πελάγους, ὡς βέλος τὰ ὕδατα διασχίζων, προβαίνει κατ' αὐτοῦν· ὅσον τάχιστα φεύγουσιν ἐντρομοὶ οἱ πτηνοῖχθες, ἐκπίσω δὲ καταπείγεται τὸ ἀκάματον τέρας· ἤδη πλησιάζει, ἤδη προτοιμάζεται ν' ἀρπάσῃ τοὺς τελευταίους· ὡς ἐμπόδιον φυγῆς νομίζει τὰ μακρὰ των πτερύγια ὁ θερων· ἀλλὰ διὰ μίαν σηκόνονται ὡς ὀρνεις ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, θαμβόνοσι τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ τὴν λάμψιν τῶν πτερυγίων, καὶ ἀφίνοσι μακρὰν ὀπισθεν τὸν διώκτην. Βραχὺ ὅμως εἶναι τὸ πέταγμα τῶν πεταμένων ἰχθύων. Ἐπηρεύονται εἰς τὸν ἥλιον, καὶ πνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀέρος, δὲν ἀργῶν νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὸ στοιχεῖον τῆς γενέσεώς των· πάλιν δ' ἀναγκάζονται νὰ πετάξωσι, καὶ πάλιν εἰς τὰ ὕδατα νὰ προσφύγωσιν, ἔωσ' ἡ ἀπληθυμένη νὰ πέσωσι θῦμα εἰς τὸν νικητὴν, ἡ κατακράτος νὰ ματαιώσῃ τοὺς ἀγῶνας τοῦ θνητῶτος ἰχθύος των. Ἀλλὰ φεῖ! οὐδ' εἰς τὸν ἀέρα μένει πάντοτε ἀσφαλὴς ὁ ἄθλιος πτηνοῖχθής· ἐκεῖ ἄλλοι ἰχθύες τὸν περιμένουν· ἀρπακτικὰ ὄρνεα, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀγρύπνως περιπλόντα, πίπτουσι κατ' αὐτοῦ, καὶ σπανίως ἀποτυγχάνουν.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι πολλάκις οἱ περιεργοὶ οὗτοι ἰχθύες ἐξέρχονται εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὅταν οὐδεὶς ἰχθύς αὐτοὺς καταδιώκῃ, ἀπὸ μόνον τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἐπιθυμίας ὁρμώμενοι. Τρώγουσι δὲ κοινῶς θαλασσίους σκῶληκας καὶ ἰχθύδια. Ἐν εἶδος, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκόνα προετίξαμεν, εὐρίσκεται εἰς τὰ Ἰνδικὰ πελάγη καὶ μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Κατὰ τὸ σχῆμα ὁμοιάζει ὀλίγον τὴν Ἀρίγαν, ἀλλὰ τὸ ῥύγχος του εἶναι βραχὺ καὶ ἀπότομον. Ὅλον τὸ μήκος τοῦ ἐνώπιόν μας πτηνοῖχθούς εἶναι ἐνὸς ποδὸς καὶ ἑπτὰ δακτύλων, ἔχει δὲ χροῖα ἀργυροειδὲς μελάγροινον ὑπεράνω, καὶ ὡχρὸν κοκκινωπὸν κίτρινον ὑποκάτω.

Ἰῆρας, ἐπὶ μὲν ἀπῇ, πῶς εὐχεταί· ἦν δὲ ποτ' ἄλθρ, Μίμψεται· ἔστι δ' αἰ κρείσσον, ὀφειλόμενον.

ΠΕΡΙ ΕΛΑΙΟΠΟΙΙΑΣ.

ΔΙΑ νὰ κατασκευάσῃ τις καθαρόν καὶ ἄσμον ἐλαιον, πρέπει αἱ ἐλαῖαι νὰ ᾖναι ὄριμοι, καὶ ἡ μὲ τὰς χεῖρας νὰ συνάγωνται, ἢ ν' ἀπλύνωνται φάσαι ὑπὸ τὸ δένδρον, διὰ νὰ μὴ πίπτῃ εἰς τὴν γῆν ὁ καρπός, μήτε νὰ μένῃ πολὺν καιρὸν ἀνεκπίεστος· τὸ ἐλαιὸν δὲ νὰ πλύνεται καὶ νὰ κατασταλάξῃ πρὶν ἐμβῇ εἰς τοὺς πίθους, νὰ μεταγγίζεται ἀκολούθως, τὰ ἀγγεῖα νὰ ᾖναι καθαρὰ, καὶ νὰ φυλάττωνται εἰς ὁροσπὲρὸν μέρος.

Τὸ διὰ ῥαβδίσματος τὴν αἰσθητικὴν ἐλαίων βλάπτει τὴν καρποφορίαν τοῦ ἐρχομένου ἔτους, καὶ σκορπίζει τὰς ἐλαίας, αἱ ὁποῖαι χάνονται καὶ μολύνονται. Ἄν δὲν ἐμπορῇ τις νὰ ὑποστῇ τὴν φάσιν ἢ πανίαν, πρέπει νὰ σαρῶνῃ τὸ ἔδαφος, καὶ νὰ κόπῃ τοὺς θάμνους καὶ τὰς ἀκάνθας· αἱ πίπτουσαι φυσικῶς ἀπὸ τὸ δένδρον εἶναι ἐλαιωδέστεραι, ἀλλὰ πρέπει νὰ συνάγωνται ἀμέσως διὰ νὰ μὴ ἀποκτῶσιν τὴν ὁσμὴν τοῦ χώματος, τὴν ὁποῖαν μεταδίδουν εἰς τὸ ἐλαιον. Ὅσοι ἔχουν ἐσκορπισμένα τὰ ἐλαϊόδενδρά των, καὶ δὲν ἐμποροῦν νὰ περιμένωσι τὴν ἐντελὴ καὶ σύγχρονον ὥριμασιν τοῦ καρποῦ, πρέπει νὰ τὰ ῥαβδίσωσι μὲ προσοχὴν, εἰς τὸ ξύλον κτυποῦντες καὶ ὄχι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὀλίγοι κτηματῖαι μας ἐπιμελοῦνται τὴν ἐλαιοποιίαν· οἱ περισσότεροι συνάγουν ὥριμους καὶ ἄωρους ἐλαίας ὅμοι, καὶ τὰς βάλλουν ῥυπαρὰς εἰς ἀκάθαρτα πιεστήρια, τὸ δ' ἐλαιον ἅμα ἐκβίβῃ χύνουν εἰς ἀσκούς ἢ λάκκους ἀκαθάρτους· ἐπομένως τοιοῦτον ἐλαιον εἶναι κακῆς ποιότητος, καὶ ὀλίγον ἀφίνει κέρδος.

Εἰς τὴν Εὐρώπῃν καθαρίζουσι τὰς ἐλαίας ἀπὸ πᾶν ἄλλοτρίον, τὰς ἀφίνουσι δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς μικροὺς σωροὺς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἰδρῶνται μόνον, χωρὶς νὰ πολυξεσταίνωνται καὶ νὰ ταγγίζωσι. Τὰς τρίβουν ἔπειτα εἰς τὸν μύλον, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰ πιεστήρια, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἐντέλειαν ἐκθλίβουν ὅλον τὸ ἐλαιον, καὶ ἡ ἐργασία ἐνταυτῷ ἐκτελεῖται ταχύτερα· τὸ πρῶτον ἐλαιον, παρθετικὸν λεγόμενον, σπανίως ἀνακατονοῦσι μὲ τὸ δεύτερον, καὶ οὐδέ ποτε μὲ τὸ τρίτον.

Ἐκαστὸν ἀπὸ τὰ διάφορα ταῦτα ἐλαία βάλλουν εἰς κάδους μετὰ ψυχροῦ νεροῦ, καὶ συγκινοῦντες τὸ πλύνουσι καλὰ. Ἀποῦ δὲ τὸ νερὸν κατασταλάξῃ, συνάγουσιν ἐπιτήδεια τὸ ἐπιπλέον ἐλαιον μὲ κουτάλαν, καὶ τὸ βάλλουν εἰς τὸν πίθον· ἀνοίγουν ἔπειτα μίαν τρύπαν εὐρισκομένην εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κάδου, διὰ νὰ τρέξῃ τὸ νερὸν. Ὅσον δ' ἐλαιον μείνῃ, καθὼς καὶ τὴν ἀμόρηγην, τὰ βάλλουν εἰς μίαν δεξαμενὴν (γούρναν), ὅπου χύνουν καὶ ἄλλο νερὸν, ἀνακατόνοντες καλὰ, διὰ νὰ ἀναβῇ ὅλον τὸ ἐλαιον, τὸ ὁποῖον συνάγουσιν καὶ βάλλουν χωριστὰ, ὡς κατωτέρως ποιότητος. Τοὺς μύλους, τὰ ἐλαιοτριβεῖα, τοὺς κύρτους, καὶ τοὺς κάδους πλύνουν συχνά· προσέχουν δὲ ὥστε οἱ πίθοι ἢ τὰ βαρέλια, ὅπου φυλάττουσι τὸ ἐλαιον, νὰ ᾖναι καλοπλυμένα καὶ καθαρὰ.

Τινὲς ἀφίνουσι τὰς ἐλαίας των συνηγμένας πέντε καὶ

ἑξ ἡμέρας διὰ νὰ δοκιμάσωσι μικρὰν βράσιν, ἥτις αὐξάνει μὲν τὴν ποσότητα καὶ διαύγειαν τοῦ ἐλαίου, ἀλλὰ τοῦ μεταδίδει βαρεῖαν ὁσμὴν· καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι τόσο καλὸν διὰ φάγωμα, ἂν καὶ διὰ φῶτισμα ᾖναι ἐξαιρετόν.

Οἱ ἐπιμελεῖς ἐλαιοποιοὶ δὲν εὐχαριστοῦνται μόνον μὲ τὸ πλῆσιμον τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς κάδους, διότι ἐμπεριέχει ἀκόμη μυξώδη τινα οὐσίαν, ἥτις, ἂν δὲν χωρισθῇ ἀπὸ αὐτοῦ, τὸ φθείρει μετὰ καιρὸν· ἡ ὕλη αὕτη κατακαίεται εἰς εἴκοσι ἢ εἰκοσιπέντε ἡμέρας, ἂν οἱ πίθοι εὐρίσκωνται εἰς ζεστόν μέρος. Τότε τὸ μεταγγίζουσι εἰς ἄλλους καθαρὸς πίθους ἢ βαρέλια, τὰ ὁποῖα βάλλουν εἰς ὑπόγειαν, ἂν δὲν σκοπεύουν νὰ τὰ πωλῇσι.

Τὸ καλὸν ἐλαιον πῆζει, ὅταν εὐρίσκεται εἰς ὁροσπὲρὸν μέρος, καὶ εἰς καλοκαιρὸν ἀγγεῖα.

Τὰ καλῆτερα δὲ ἀγγεῖα πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐλαίου εἶναι τὰ ὑάλινα· μετὰ ταῦτα, τὰ πήλινα ἀλειμμένα· τὰ βαρέλια καὶ τοὺς ἀσκούς πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις, καθότι δὲν ἐμποροῦν νὰ διατηρήσωσι πολὺν καιρὸν ἀδιάφθαρτα τὰ ἐλαία. Εἶναι καλὸν ν' ἀλείφωται ἐξωθεν τὰ βαρέλια μὲ γύφον, ἥτις οὐδετέρωνει τὴν διαφθοράν καὶ ἐμποδίζει τὸ ἐξιδρῶμα τοῦ ἐλαίου. Οἱ ἀσκοὶ πρέπει νὰ πλύνωνται καλὰ, ν' ἀλατίζωνται, νὰ στεγνώνωνται, καὶ νὰ δοκιμάζωνται πρὶν δεχθῶσι τὸ ἐλαιον. Οἱ λάκκοι εἶναι καλοὶ, ὅταν ᾖναι καλοκτισμένοι, ἀλειμμένοι μὲ κεραμωτὸν (κουρασάνι), στεγνοὶ, καὶ καθαροί. Εἰς ὁποιοῦνδήποτε ἀγγεῖον καὶ ἂν βάλλῃς τὸ ἐλαιον, πρέπει νὰ ᾖναι καλοκτισμένον· διότι ἡ συνάφεια τοῦ ἀέρος γεννᾷ τὸ τάγγισμα καὶ τὸ πίκρισμα.

Οἱ παλαιοὶ κατεσκευάζον ἐλαιον ἀπὸ ἄωρους ἐλαίας, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον ὁ μ φ ά κ ι ν ο ν ἢ ὠ μ ο τ ρ ι β έ ς.* συνηγοῦν τὰς ἐλαίας δε τρεῖς καὶ ἑξήκοντα κατὰ μέρος, προσέχοντες νὰ μὴ πᾶσιν κατὰ γῆς, τὰς ἡπλοῦν διὰ νὰ στεγνώσωσι, τὸ ἐσπέρως ἡλάτιζον αὐτάς, καὶ τὰς ἔφερον τὴν ἐπαύριον εἰς καθαρὸν μύλον, τὸν ὁποῖον ἐγύριζον ἐλαφρὰ διὰ νὰ μὴ συντριφθῶσιν οἱ πυρήνες, καὶ διὰ νὰ τρέξῃ τὸ λεπτότερον μόνον ἐλαιον· τοῦτο δ' ἐπλυνον μὲ ζεστόν νερὸν, τὸ ἀφίνον νὰ κατασταλάξῃ, τὸ ἐβαλλον ἔπειτα εἰς ἀγγεῖα ὑάλινα, καὶ τὸ ἐφύλαττον εἰς ὁροσπὲρὸν μέρος. Ἦτον ἐλαιον καθαρῶτατον, διαυγέστατον, καὶ γλυκύτερον, καὶ διήρκει πολὺν καιρὸν, καθὼς καὶ τὰ κατασκευαζόμενα σήμερον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου μεταχειρίζονται τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο οἱ προπάτορές μας εἶχον ἀρκετὰς γνώσεις, καὶ ἐδίδον περισσότεραν προσοχὴν ἀπὸ τοὺς σημερινούς Ἕλληνας εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐλαίου.

Ἐχόντες λοιπὸν παλαιὰ καὶ νέα παραδείγματα καὶ μαθήματα, εἶναι ἀσυνχώρητον νὰ μὴ ἀφελώμεθα ἀπ' αὐτὰ, καὶ νὰ μὴ ζυγίζωμεν τὰς ἀδιαφιλονεικτοὺς ὠφε-

* Τοιοῦτον ἐλαιον κατασκευάζεται τὴν σήμερον καὶ εἰς τὴν Χίον, ὅπου καλεῖται ἀ γ ο υ ρ ό λ α δ ο ν.

λείας, ὅσαι προκύπτουσιν ἀπὸ τὴν τεχνικωτέραν ἐλαιοποιίαν.—ΤΟΜ. Γ'. ΤΟΥ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.

Η ΕΠΙΤΑΝΗΘΟΣ.

Ἀρ. 2.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

ΓΕΝΙΚΑ τινὰ περὶ τῆς Ἑπτανήσου ἐκθέσαντες εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν, μεταβαίνομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς πρωτεύουσας Κερκύρας.

Τὴν νῆσον Κέρκυραν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν Ἠπειρον πορθμός ἀνώμαλος κατὰ τὸ πλάτος, δεκατέσσαρα μίλια ὡς εἰς τινα μέρη, ὁποῦ ἀντικρὺ τῆς πόλεως Κερκύρας, δύο δὲ μόνον κατὰ τὴν πρὸς βορρᾶν ἐξόδον. Τὸ μήκος τῆς νήσου ἀπὸ τὴν ἄκρην τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης ἢ Κασσιόπην ἄκρην, (εἰς 390 51' Β. πλάτους), μέχρι τῆς Λευκῆς Ἀκρας, (εἰς 390 21'), εἶναι 38 μιλίων περίπου. Πλάτος ἔχει παραπολὺ ἄισον, εἰκοσι σχεδὸν μίλια ἐκτεινόμενη κατὰ τὸ βορεινὸν μέρος, στενυμένη ἀκολούθως εἰς 8', ἀνοίγουσα πάλιν κατὰ τὴν τοποθεσίαν τῆς πόλεως, ὅπου εἶναι ὡς ἐνδεκα μίλια πλάτος, ἔπειτα δὲ συστελλομένη πρὸς τὸν νότον εἰς τρία ἢ τέσσαρα, καὶ λήγουσα εἰς ὑψηλὸν στενὸν ἀκρωτήριον. Ἐκ τοῦ νοτιανατολικοῦ παραλίου τῆς Ἰταλίας ἀπέχει περὶ τὰ 100 μίλια. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς νήσου εἶναι 227 τετραγωνικῶν μιλίων, καὶ γενικῶς ὄρεινῇ, μάλιστα δὲ εἰς τὰ ἀρκύα μέρη. Δύο σειραὶ βουνῶν τὴν διαπερνᾷ σταυροειδῶς, ἡ μὲν ἐκ βορρᾶ εἰς νότον, 2000 ποδῶν ὕψος ἔχουσα εἰς τὴν ἀνωτάτην κορυφὴν· ἡ δὲ ἐξ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς, φθάνουσα ἕως εἰς 3500 ποδῶν ὕψος· ἐκ ταύτης παρίσταται μεγαλοπρεπὴς θέα, περιλαμβάνουσα τὴν Μακεδονίαν, τὸν Ἀδριατικόν, τὴν Μεσόγειον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν Ἰταλίαν.

Ἡ πόλις Κέρκυρα κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, κατὰ τὸ μέσον σχεδὸν τῆς νήσου, ὀρεινὴ ἐπὶ τινος ἀκρωτηρίου. Συνίσταται δὲ ἀπὸ τρία μέρη, τὴν ἀκρόπολιν, τὸ ἄστυ ἢ τὴν καθωπὸν πόλιν, καὶ τὰ προάστεια. Ἡ ἀκρόπολις, ἡ τὸ παλαιὸν φρούριον, εἶναι τοποθετημένη ἐπὶ τῆς ἐσχατίας τοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ ἀποχωρίζεται διὰ τάφρου περὶ τοὺς 200 πήχεις μακρῆς, ὑπὲρ τοὺς 100 πλατείας, καὶ σχεδὸν 60 βαθείας. Ἡ θάλασσα εἰσέρχεται κατὰ τὸ βορεινὸν στόμα τῆς τάφρου ταύτης· ἀλλὰ κατὰ τὸ νότιον ἄκρον ὑπάρχει τεῖχος ἀποκόπτον τὴν συγκοινωνίαν. Ἐντὸς τῆς ἀκρόπολεως, ἥτις ἔχει περιφέρειαν 240 πηγῶν, εἶναι τὸ ἀρχαῖον παλάτιον, μία ὀπλοθήκη, (τώρα χρησιμεύουσα ὡς Ἀγγλικὸν παρεκκλήσιον καὶ σχολεῖον), στρατὸν, ἀποθήκην πολεμοφόδιων, ξενοδοχεῖόν τι, οἰκοὶ διάφοροι, (ἀρχήτερα μὲν ἰδιοκτησία μερικὴ, τώρα δὲ κατεκούμενοι ὑπὸ ἀξιωματικῶν τῆς κυβερνήσεως ἢ τοῦ στρατοῦ), καὶ μία ἢ δύο ἐκκλησίαι.

Συγκοινωνεῖ δὲ ἡ ἀκρόπολις μὲ τὴν ἐξω αὐτῆς πλατεῖαν διὰ γεφύρας σηκωτῆς. Ἡ πλατεῖα αὕτη εἶναι

κομμάτιον γῆς, περὶ τοὺς 600 πήχεις μακρὸν, 240 δὲ πλατὺ. Ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρῆς δὲν ἔχει ποσὺς κτίρια· ἀλλὰ τὸ νέον παλάτιον καὶ τὸ παλαιὸν νοσοκομεῖον εὐρίσκονται τοποθετημένα ἐπὶ τῆς βορείου. Εἰς τὴν πλατεῖαν ταύτην γίνεται ἡ παράταξις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν πολιτῶν αἱ περιδιαβάσεις· εἴσιν ἔχει ἀρίστην· ὁ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πόλεως ἐξερχόμενος εἰς αὐτὴν βλέπει τὴν ἀκρόπολιν κατέναντι, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας ἐπὶ τῆς ἡπείρου, καὶ τὴν θάλασσαν ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. Κατεσκευάσθη δὲ καὶ ἀμαξίτη ὁδὸς ἀλόγυρά της.

Ἡ πόλις, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς πλατείας, ἔχει ὡς δεκαπέντε σταδίων περιφέρειαν· χωρίζεται δ' ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νήσου δι' ἰσχυροῦ διπλοῦ τεῖχος, τὸ ὁποῖον περιορίζει αὐτὴν ἐκ δυσμῶν· πρὸς βορρᾶν δὲ καὶ νότον ἔχει ἐν μόνον τεῖχος, κατὰ τὸν αἰγιαλόν. Ἐρεῖς πύλας ἔχει ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, μίαν δ' ἀπὸ τὸ τῆς ξηρᾶς. Οἱ οἰκοὶ εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον διστεγοὶ· ἡ κάτω δὲ στέγη βαστάζει τὴν ἀνωτέραν ἐπὶ παραστάδων* συνεχόμενων διὰ καμαρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν εἶδος στοῦς ἐκατέρωθεν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν κυριωτέρων ὁδῶν, καὶ παρέχουν οὕτω σκέπην ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὴν βροχὴν. Ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας πρωτεύει ἡ τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος, περίφημος διὰ τὴν πολυτελεῖς κεκοσμημένην λειψανοθήκην, διὰ τὰ ὀλόχρυσα κηροπήγια, καὶ τὸ μέγα πλῆθος ἐν γένει τῶν βαρυτίμων ἀμειωμάτων.

Τὰ κυριώτερα προάστεια εἶναι δύο, τοῦ Ἀγ. Ρώκκου, καὶ τοῦ Μανδρακίου. Περίπατος 12 σταδίων κατὰ νότιον διεύθυνσιν ἄγει εἰς τὸν μικρὸν κόλπον τῆς Παλαιουπόλεως, ὅπου λέγεται ὅτι εὐρίσκειτο ἡ τῶν Φαιάκων Χρυσόπολις. Οἱ αἰγιαλοὶ τοῦ κόλπου τούτου, κατάφυτοι ἀπὸ μυρσίνας, ἀάφνας, ροιδιάς, καὶ πορτογαλλῆας, καλοῦνται οἱ κῆποι τοῦ Ἀλκινόου, καὶ χρησιμεύουν πρὸς ἄνεσιν καὶ διατριβὴν εἰς τοὺς πολῖτας.

Ὁ λιμὴν, ὅστις εἶναι ἀριστος, 80 ποδῶν ἔχων βάθος, σχηματίζεται ἀπὸ τὴν νῆσον τῆς Πυθίας, κοινῶς νησίον τοῦ Βίδου, τὸ Κονδυλονήσιον, τὸ τοῦ Δοιμοκαθατηρίου, καὶ τὸ Νέον Φρούριον.

Τὰ ἐμπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Κερκύρας εἶναι Πανεπιστήμιον, συστηθὲν τὸ 1824 ὑπὸ τοῦ Κόμητος Γυλιφόρδου, Γυμνάσιον, ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον, καὶ διάφορα προκαταρκτικὰ σχολεῖα, ὅλα διατηρούμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μὲ δαπάνην ἐτήσιον 3483 λιτρῶν στερλινῶν· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐταιρεία πρὸς βελτίωσιν τῆς γεωργίας καὶ τῶν τεχνῶν.

Τὰ χωρία τῆς Κερκύρας εἶναι πολυάριθμα, 100 καὶ ἐπέκεινα τὸν ἀριθμὸν. Ὅλος δ' ἐπὶ τῆς νήσου πληθυσμὸς συμποσούται εἰς 34,000 ἀνδρών, καὶ 29,000 γυναικῶν. Περὶ τὰς 16,000 ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν

* Παραστάς, ἡ παραστάτης (Pila), λέγεται εἰς τὴν ἀρχαῖαν κτινὴν στύλος τετράγωνος, κάποτε μεμονωμένος, συχνότερον ὅμως ἐμβεβλημένος εἰς τοῖχον, ἐξέχων δὲ μόνον κατὰ τὸ τεταρτημόριον ἢ πεμπτημόριον τοῦ ὅγκου του.

γεωργικήν, 2000 εἰς τὰ χειροτεχνήματα, καὶ 2000 εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι ἀξιωματικοὶ τῆς κυβερνήσεως, στρατιῶται, ἐπαγγελματικοί, καὶ εὐγενεῖς. Τὸ κυριώτερον ἐξαγωγίμων προϊόν τῆς νήσου εἶναι τὸ ἔλαιον· ἐξάγεται δὲ καὶ οἶνος εἰς τὰς γειτονικάς νήσους.

Η ΧΟΡΟΜΑΝΙΑ.

ΠΑΣΙΓΝΩΣΤΟΝ εἶναι ὅτι μὲ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου νόσοι ἐκλείπουν οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἀτομα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἔθνη· ἡ λέπρα καὶ ἡ ἰδρωτική ἀσθένεια δὲν φαίνονται πλέον εἰς τὴν Εὐρώπην· ὁ δὲ χορὸς τοῦ Ἀγ. Βίτου, ὁ χληρὰ μὲν ἀσθένεια, σπανίως δὲ φοβερά, εἶναι τὴν σήμερον τὸ ἰσχυρὸν λείψανον ἐπιδημίας, ἥτις ἐξελίβε ποτε χιλιάδας, καὶ διέδιδε φρίκην καὶ σύγχυσιν εἰς ἐκτεταμένας χώρας. Τὴν παράδοξον ταύτην μεταβολὴν τῆς νόσου, τὴν μετρίαν αὐτῆς ἀπὸ χορὸν μανιώδη εἰς ἀπλοὺν σπασμὸν ἢ συστροφὴν ὀλίγων μηνῶν, πρῶτος διηγήθη καὶ διεσάφησεν ὁ ἐκ Βερολίνου ἰατρός· Έκκερος, Hecker.

Τὸ 1374 ἐφάνησαν εἰς τὴν πόλιν Ἀκουίγρανον* συνοδίαι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀπὸ τῆς Γερμανίας, οἵτινες κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον ἐβασανίζοντο. Ἐσχλημάτιζον κύκλους, πιάνοντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν χεῖρα, καὶ ὥρας κατὰ συνέχειαν ἐξηκολούθουν χορεύοντες εἰς τὰς ὁδοὺς, ὡς μανιακοί, ἑωσὺ ἐπιπτον ἀπηνυθμένοι. Ἦσαν δὲ μέγιστον βάρος ἀπὸ τὴν τυμπανίτιδα†, ἥτις συνώδευσεν τὰς σπασμωδικὰς ταύτας παραποράς· καὶ διὰ τὰ ἐλαφρυνθῶσι, πανία ἐδένοντο σφιγκτὰ περὶ τὴν μέσην αὐτῶν, ἢ ἀπλούστερον ἔτι, ἐγρονθοκοποῦντο καὶ καταπατοῦντο τὰ πάσχοντα μέρη. Ἦνόνσι ἐχόμενοι, οὐδ' ἐβλεπον, οὐδ' ἤκουον, ἀναισθητοῦντες πρὸς ἐξωτερικάς ἐντυπώσεις, ἐθεώρουν δὲ μόνον φαντάσματα, τῶν ὁποίων μεγαλοφώνως ἔκραζον τὰ ὀνόματα· τινὲς δ' αὐτῶν μετέπειτα ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἦσαν ὡς νὰ εἶχον καταβυθισθῇ εἰς ῥύακα αἵματος, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἀνεπηδῶν τόσον ὑψηλά.

Τοὺς δεινότερον πάσχοντας ἐπίανον καταρχὰς ἐπιληπτικοὶ σπασμοί· πλὴν, μολοντί ἐπιπτον ἀναισθητοὶ καταγῆς, καὶ ἤρριζον εἰς τὸ στόμα, πάλιν ὁμοῦς ἐσηκόνοντο, καὶ ἤρριζον νὰ χορεύωσι μὲ ἀλλοκότους μυῶδεις συστροφάς. Ἦ νόσος ἐφάνη πρῶτον εἰς Ἀκουίγρανον τὸν Ἰούλιον, καὶ εἰς ὀλίγους μῆνας ἐξηπλώθη καὶ εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Εἰς πολλοὺς τόπους ἐφόρουν οἱ χορευταὶ ἀνδοστεφάνους εἰς τὴν κόμην, καὶ εἶχον πανία δεδωμένα περὶ τὴν ὀσφύν των, τὰ ὅποια, εὐθὺς ἀφοῦ ἐπέρνα ὁ σπασμὸς, ἐσφίγγοντο, διὰ τὰ ἐλαφρύνωνται οἱ δυστυχεῖς ἀπὸ τοῦ βάρους. Πολλοὶ ὁμοῦς ὤφελόντο μάλ-

λον ἀπὸ λακτίσματα καὶ γρονθοκοπήματα, τὰ ὅποια οἱ παρεστῶτες προθύμως τοὺς ἐχορήγουν. Κοινὴς δὲ ἀπεδίδοτο εἰς διαβολικὴν ἐνέργειαν· τὸ βάσανον τοῦτο, καὶ τοσοῦτον τρόμον ἐνέπνευσεν εἰς τὸν λαόν, ὥστε, ἐπειδὴ οἱ χορευταὶ ἐδείκνυντο μεγίστην ἀπέχθειαν πρὸς τὰ ὄξεια ὑποδήματα, ἡ κυβέρνησις ῥητῶς ἀπηγόρευσε τὴν κατασκευὴν τῶν τοιούτων. Τὰ ἐρυθρὰ χρώματα παρομοίως τοὺς ἠρέθιζον μὲ ὑπερβολὴν, καὶ τινες αὐτῶν δὲν ἤμπορουν νὰ βλέπωσιν ἀνθρώπους κλαίοντας.

Κατ' εὐτυχίαν ὁμοῦς ἡ μερικὴ αὕτη ἐπιδημία δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ· μετὰ δέκα ἢ ἐνδεκα μῆνας, οἱ χορευταὶ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ὡς ἐκαλοῦντο, ἐλείφον πανταχόθεν τοῦ Βελγίου. Ἡ πρώτη αὕτη τῶν χορευτῶν συνοδία ἐφάνησεν εἰς Ἀκουίγρανον μὲ τὸν ὄνομα τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου εἰς τὸ στόμα· πιθανώτατον δὲ ὅτι ἡ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου κραιπάλη (1374) ἐγέννησεν τὴν νόσον. Ὁ λαὸς, λέγει ὁ ἰατρός Έκκερος, ἐπασχον ἀπὸ ταλαιπωρίας καὶ ἐνδύων, καὶ ὁ τότε μανιώδης τρόπος τοῦ ἐορτάζειν ἤρκει νὰ ἀνάψῃ τὴν ἀσθένειαν εἰς σώματα ἤδη προετοιμασμένα. Μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ἱατρικῆς ἐμποροῦμεν νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ λιμοκτονία προδιέθεσε, καὶ ἡ εὐθυμία τῆς ἐορτῆς ἠρέθισε. Τὰ σπλάγχνα, ἠσθενισμένα ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν κακὴν τροφήν, κατὰ φυσικὸν λόγον προσέβαλλεν ἡ τυμπανίτις.

Μετὰ μόλις πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς, (1418), τὸ Στρασβούργον ἐδοκίμασε τὰ δεινὰ τῆς χορομανίας· ἐνταῦθα δ' ἐπεκαλοῦντο τὸν Ἀγ. Βίτον πρὸς θεραπεσίαν τῶν πασχόντων. Ὁ Ἀγ. Βίτος ἦτο νέος ἀπὸ τὴν Σικελίαν, ὅστις ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Διακλητιανοῦ, τὸ 303. Ἦ φήμη δ' αὐτοῦ βαθυμῆδὸν ἤχησε προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ καταρχὰς τῆς δεκάτης πύμπτης ἢ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, διεδόθη λόγος ὅτι αὐτὸς ἤδελεν ὑπερασπίζεσθαι ἀπὸ τὴν χορομανίαν ἅπαντας τοὺς φυλάσσοντας τὴν ἐορτὴν του, καὶ νηστεύοντας τὴν παραμονὴν αὐτῆς.

Οἱ ἐν Στρασβούργῳ πάσχοντες ὠδηγοῦντο εἰς τὰ παρεκκλήσια τοῦ Ἀγ. Βίτου, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐφέροντο ἐν σεμνῇ πομπῇ εἰς τὸ θυσιαστήριον. Πιθανὸν ὅτι πολλοὶ ἐθεραπεύοντο ἐκεῖ· τοῦλάχιστον δὲν ἐχόρευον ἐμπροσθεν τῶν θυσιαστηρίων τοῦ ἁγίου. Συγγραφεὺς τις περὶ Μελαγχολίας οὕτω πως διηγείται τὰ περὶ τοῦ χοροῦ τοῦ Ἀγ. Βίτου·—“Ἐλαβε τὸν ὄνομα τοῦτο διότι οἱ ἀπ' αὐτὸν ἐνοχλούμενοι κατέφευγον εἰς τὸν Ἀγ. Βίτον διὰ βοήθειαν· ἀφοῦ δ' ὀλίγον τι ἐχόρευον ἐκεῖσε, βεβαίως ἀπηλλάσσοντο. Θαυμάζει τις ἀκούων πόσον καιρὸν ἐξακολουθοῦσι χορεύοντες, καὶ εἶναι τρόπον, καθέκλας, τραπέζας, καὶ ἄλλα ὅμοια ὑπερπηδῶντες· ἀκόμη καὶ γυναῖκες ἔχουσι (χωρὶς ποτὲ νὰ βλάπτωσι τὰ τέκνα των) χορεύουσι τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐμποροῦν οὔτε χεῖρα οὔτε πόδα νὰ σαλεύσωσιν, ἀλλὰ φαίνονται διόλου νεκραί. Ἀνθρώπων κοκκινοφορεμένων δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι. Τὴν μουσικὴν ἀγαπῶσι πρὸ πάντων· ὅθεν οἱ ἄρχοντες ἐν Γερμανίᾳ μισθόνουσι μου-

σικούς νὰ παίζωσιν εἰς αὐτοὺς, καὶ τινες δυνατοὺς, εὐρώστους συντρόφους νὰ χορεύωσι μετ' αὐτῶν. Πάγκοι-νος ἦτον ἐν Γερμανίᾳ ἡ νόσος αὕτη, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ διηγήματα τοῦ Συγγρίου καὶ Παρακέλσου εἰς τὸ περὶ μανίας βιβλίον του, ὅπου καυχᾶται διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἰαθέντων. Ὁ Φηλὶς Πλάτερος ἀναφέρει περὶ γυναικῶν τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἴδεν, ὅτι ἐχόρευεν ὀλόκληρον μῆνα κατὰ συνέχειαν. Οἱ Ἀραβες ὀνομάζουν εἶδος παρὰ λυσεως τὴν νόσον ταύτην.”

Παρά τὰ εἰρημένα δύο, εὐρίσκωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιότερα χορομανίας παραδείγματα. Τὸ 1237 ἐπίασεν ἡ νόσος αὕτη ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν τέκνα ἐν Έρφορδία (Erfurt), εἰς τρόπον ὥστε ἐχόρευον καὶ ἐπήδων εἰς τοὺς δρόμους· τέλος δ' ἔπεσον καταγῆς ἀπηνυθμένα, καὶ πολλὰ μὲν ἀπέθανον, τὰ δ' ἄλλα ἐπασχον ἀπὸ τρώμον διαρκῆ καὶ δ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου. Τὸ 1278 διακόσιοι ἐνθουσιασταὶ ἤρρισαν νὰ χορεύωσιν ἐπὶ τῆς ἀνωθεν τοῦ Μοσέλλα γεφυρᾶς εἰς Οὐτραϊέκτον (Utrecht), καὶ δὲν ἤδεον νὰ παύσωσιν ἑωσὺ ἱερῆς διέβης, φέρων τὴν κοινωνίαν πρὸς ἀβύσσον· τὴν τότε δ' ἐχάλασεν ἡ γέφυρα, καὶ ἅπαντες ἐπνίγησαν.

Ἐτι δὲ καὶ ἀρχαιότερα, τὸ 1027, ὁμοῖόν τι συνέβη πλησίον τῆς ἐν Κολβίγῃ μοναστηριακῆς ἐκκλησίας. Δεκαοκτὼ χωρικοὶ λέγεται ὅτι ἐτάρασσαν τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, χορεύοντες καὶ κραυγάζοντες εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας· ὁ ἐφημέριος δὲ κατηράσθη αὐτοὺς νὰ χορεύωσι καὶ νὰ κραυγάζωσιν ἐν ἔτος ὀλόκληρον ἀκαταπαύστως. Ἦ κατὰ αὕτη ἐπληρώθη, λέγει τὸ συναξάριον, εἰς τρόπον ὥστε οἱ πάσχοντες κατεβυθίσθησαν ἐπὶ τέλους μέχρι τῶν γονάτων εἰς τὴν γῆν, καὶ διέμενον νηστικοί, ἑωσὺ ἀπηλλάχθησαν διὰ τῆς μεσολαβήσεως δύο εὐσεβῶν ἐπισκόπων. Τοῦτου γενομένου, ἔπεσον εἰς βαθὺν ὕπνον, ὅστις διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας· τέσσαρες αὐτῶν ἀπέθανον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξηκολούθουν νὰ πάσχωσι καὶ δ' ὅλην τὴν ζωὴν ἀπὸ τρέμοντα μέλη.

Ὅσον παραμεμωμένον καὶ ἂν ἦναι τὸ διήγημα τοῦτο, σταθερῶς ὁμοῦς ἐπιστεῦστο καὶ δ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, καὶ κατὰ μάλιστα ἐγεννήθη ἀπ' αὐτοῦ, βαρυτάτη λογισμένη, Ἡ δὲ πᾶσις ὁ χορὸς τοῦ Ἀγ. Βίτου!

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος ἔχασε τὸν ἀνίστιον αὐτοῦ χαρακτήρα τὸ πάθος τοῦτο· ἔπαυσε δηλ. νὰ θεωρῆται ὡς δαιμονίων ἐνέργημα, καὶ κατέστη ἱατρικῆς ἐρένης ὑποκείμενον. Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐπέφερε τὸ μέγα καὶ παράδοξον πνεῦμα τοῦ Παρακέλσου, ὅστις εὐφυῶς ἐξήγησε τὴν διὰ συμπαθείας μετάδοσιν τῆς νόσου, καὶ ἐπενόησε περιεργόν τι θεραπειτικὸν τοῦ ἀπὸ τὴν φαντασίαν ἐξαρτωμένου εἶδους. Ὁ πάσχων ὤφειλε νὰ κάμῃ εἰδωλὸν ἑαυτοῦ ἀπὸ κηρὸν ἢ ῥητίνην, καὶ προσηλύνων τοὺς διαλογισμοὺς νὰ θεωρῇ ὡς ἐπισωρευμένας εἰς αὐτὸ δλας τὰς βλασφημίας καὶ ἀμαρτίας του, καὶ δλας τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ κατάρτας· ἀφοῦ δ' ἐπέτρυγγανεν εἰς τοῦτο, νὰ καίῃ τὸ εἶδωλόν, ὥστε ἔχνος κἂν αὐτοῦ νὰ μὴν ἀπομείνῃ.

Ἡ φανταστικὴ αὕτη μέθοδος τοῦ θεραπεύειν ἀσθένειαν ἐκ τῆς φαντασίας πηγάζουσαν φαίνεται ὅτι ἐπάρθη ἀπὸ τινος ἀρχαίου τρόπου τοῦ γοητεύειν. Ἡ μάγισσα ἢ φαρμακεῦτρια ἔκαμνε κήρινον εἰδωλὸν τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ βασανίσῃ, καὶ κάρφη ἐμπήγους εἰς αὐτὸ, ἢ διαλύουσά το ἐμπροσθεν τοῦ πυρὸς, ἥλπιζε νὰ πάθῃ ὅμοια δεινὰ καὶ τὸ πρωτότυπον Ὁφείτως ἡ Σιμαίδα λέγει,

Ὡς τοῦτον τὸν καρὸν ἐγὼ σὺν δαίμονι τάκω,
Ὡς τάκοι' ὑπ' ἑρμῆος ὁ Μύνδιος αὐτίκα Δέλφις.*

Ἡ αὕτη ἀλλόκοτος ἰδέα εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰ περὶ μαγίας συγγράμματα τοῦ μεσαιῶνος.

Ἦρχισε δὲ νὰ παρακμάζῃ ἡ χορομανία περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος. Ἰατρός τις περιβόητος, ἀποθανὼν τὸ 1598, λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἐπακράτει· τὰς ἀρχὰς τῆς προεχοῦς ἑκατονταετηρίδος παρατηρεῖτο μόνον κάποτε. Οὕτω, ἐν ἔτει 1623 ἴδε τις γυναῖκα, αἱ ὁποῖαι κατ' ἐνιαυτὸν ὠδοποροῦν εἰς παρεκκλήσιον τι τοῦ Ἀγ. Βίτου, ἐν Σοαβίᾳ, ὅπου περιέμενον ἕως νὰ τὰς πιάσῃ ὁ σπασμὸς τοῦ χοροῦ, ἐχόρευον δὲ ἡμέραν καὶ νύκτα ἑωσὺ ἐπιπτον ἀναισθητοὶ καταγῆς· ὅτε δὲ ἀνελάμβανον ἀπὸ τὴν κατὰστασιν ταύτην, ἠσθάνοντο ἐλαφρυνμένοι ἀπὸ τὸ βάρος, περὶ οὗ ἐβδόμηδας ἀρχήτερα παρεπονούντο. Ἦ μουσικὴ φαίνεται ὅτι μέχρι τινὸς διηρέθιζε τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ Ἀγ. Βίτου, μολοντί ἐξακολουθοῦσα κατεπράυνε τὴν σφοδρότητα τῶν σπασμῶν.

Ὁ Ἰριακονταετής Πόλεμος, ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τὸ 1618 μέχρι τοῦ 1648, ἐσβεσεν ἐπὶ τέλους τὸ παράδοξον τοῦτο τῆς ἀσθενείας εἶδος· διότι, ἂν καὶ ἦσαν ἀπερίγραπτοι αἱ συμφοραὶ τὰς ὁποίας ἐπέφερον εἰς τὴν Γερμανίαν, ὡς λαγαρίζον ὁμοῦς πῦρ, κατωρθεύσε τὴν διανοητικὴν ἀναγέννησιν τῶν Γερμανῶν, καὶ οὕτως ἔδωκε τέλος εἰς νόσον ἐκ δεισιδαιμονίας προερχομένην.

*Ἐπετα ἡ συνέχισις

ΣΕΒΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΟΥΣ.

ΤΙΜΑ τὴν εἰκόνα τῶν γεννητόρων καὶ προγόνων σου εἰς ὅλους τοὺς προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν. Τὸ γῆρας εἶναι σεβαστὸν πρὸς πᾶσαν εὐγενῆ ψυχὴν.

Εἰς τὴν παλαιὰν Σπάρτην ἦτο νόμος, αἱ νέοι νὰ προσηκύνωνται εἰς τὴν παρουσίαν παντὸς γέροντος, νὰ σιωπῶσιν, ὅτε αὐτὸς ὠμίλει, καὶ νὰ τὸν παραχωρῶσι τὴν ὁδόν, ἀπαντῶντες τον. Ὅτι ὁ νόμος εἰς ἡμᾶς δὲν προστάζει, ἢ σεμνοπρέπεια ἀς τὸ ἀναπληρώσῃ, καὶ θέλωμεν εἶσαι ἔτι μᾶλλον ἐπαινεταί.

Εἰς τὸ σέβας τοῦτο ἐνυπάρχει τοσαύτη ἠθικὴ καλλολογῆ, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ παραμελοῦντες αὐτὸ ἀναγκάζονται νὰ τὸ ἐπαινώσιν εἰς τοὺς ἄλλους.

Γέρων Ἀθηναῖος ἐξήτει τόπον εἰς τοὺς Ὀλυμπίαι.

* Θεοκρ. Φαρμακεῦτρια, 28, 30.

* Ἀκουίγρανον, Aquigrana Ἰταλιτῇ, εἶναι τὴν σήμερον πόλις Προυσσική, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Κάτω Ῥήνου. Καλεῖται δὲ Γερμανιστ Αιχελν, ἢ Aicheln, καὶ Γαλλιστ Αίχ-ελ-Ομπέλ.

† Εἰς τὴν λεγομένην τ.υ.μ.α.ν. (τ.ι.δ.α) νόσον ἡ γαστήρ ὀγκύται ὡς τύμπανον ὑπὸ ἀέρος, τοῦ ὁποῦ ἐμποδίζεται ἡ ἐξόδος.

κοὺς ἀγῶνας, καὶ αἱ βαθυμίαι τοῦ ἀμφιθεάτρου ἦσαν κατάπληκτοι ἀπὸ θεατῶν. Τινὲς συμκολλῶνται τὸν νέον τὸν ἐνευσαν νὰ πλησιάζῃ, ἀλλ' ὅτε, δεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν, ἐφθασε μὲ πολλὸν κόπον πλησίον των, ἀντὶ ὑποδοχῆς εὗρεν ὑβριστικούς περιγέλους. Διαθαύμενος ὁ πτωχὸς γέρον ἀπὸ ἔδραν εἰς ἔδραν, κατήντησεν ὅπου ἐκάθηντο οἱ Σπαρτιάται, οἵτινες, πιστοὶ εἰς τὴν ἱερὰν τῆς πατρίδος τὴν συνήθειαν, προσηκόμενοι μὲ συστολὴν, καὶ τὸν δίδουσι τόπον εἰς τὸ μέσον των. Ὡς αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες πρὸ μικροῦ ἀναβῶν τὸν περιέπαιζαν, ἐσβιάσθησαν τὸ γενναῖον τῶν ἀνταγωνιστῶν αὐτῶν, καὶ σφοδρὰ χειροκροτήσεις πανταχόθεν ἀνηγέρθησαν. Ἐτραχυν τὰ δάκρυα ἀπὸ τοῦ ἀφθαλμοῦ τοῦ γέροντος, καὶ ἐκραζεν· "Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι γνωρίζουσι τὸ πρῶτον, οἱ δὲ Σπαρτιάται τὸ πρῶτον."

Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, (καὶ ἐδῶ εὐχαρίστως ἤθελε τις ὀνομάσκειν αὐτὸν Μέγαν), ἐντὶ αἱ λαμπρότεραι εὐτυχίαι καὶ ὀφθαλμοὶ συνέτρεχον πρὸς φυσίωσιν αὐτοῦ, δὲν ἡμέλει νὰ ταπεινωταὶ ἐμπροσθεν τοῦ γέροντος. Ἐμποδοῦσθαι ποτε ἀπὸ πολλὴν γιόνα μεταξὺ τῶν παλεμικῶν θριάμβων του, ἐπρόσταξε νὰ ἀνάψωσι φωτίαν, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ἐθερμαίνετο. Ἰδὼν δὲ μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ὑπέργηρον τινα, τρέμοντα ἀπὸ τὸ κρύος, ἀνακηδήσας, ἔδραμε πρὸς αὐτόν, καὶ μὲ τὰς τροπαιοῦχους ἐκείνας χεῖρας, αἵτινες κατέστρεψαν τὸν θρόνον τοῦ Δαρείου, ἔλαβε τὸν τρέμοντα πρεσβύτερον, καὶ τὸν ἐκάθισεν εἰς τὴν ἰδίαν του καθέδραν.

"Ἄλλος κακὸς ἄνθρωπος παρὰ τὸν μὴ σεβόμενον τοὺς γέροντας, τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς δυστυχούντας, δὲν ὑπάρχει," ἔλεγεν ὁ Παρίνης. Καὶ ὁ Παρίνης, ὡφελοῦμενος ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἰσχὺν εἰς τὰ πνεύματα τῶν μαθητῶν του, ἐκράτει αὐτοὺς εἰς τὸ πρὸς τοὺς γέροντας σέβας. Ἦτο ποτὲ θυμωμένος ἐναντίον νέου τινὸς διὰ μέγα τι σφάλμα, τὸ ὁποῖον περὶ αὐτοῦ τὸν ἀνήγγειλαν· συνέβη δὲ νὰ τὸν ἀπαντήσῃ κατ' ὁδὸν, ἐνὺ γέροντα Καπουκκῖνον, χειραγωγῶν ὁ νεανίσκος ἐρώναζεν εὐσχημόνως, ἐπιπλήττων τινὰς κακοήθεις, αἵτινες εἶχον σπρώξειν τὸν γέροντα. Ὁ Παρίνης ἤρχιτε καὶ αὐτὸς νὰ φωνάξῃ ἐκ συμφώνου, καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸν νέον, "Πρὸ ὀλίγου σ' ἐνόμιζον κακοῦργον," εἶπε, "τώρα δὲ, ὅτε εἶδον τὴν πρὸς τοὺς γέροντας εὐλάβειάν σου, σὲ νομίζω ἱκανὸν εἰς πολλὰς ἀρετάς."

Τὸ γῆρας εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀξιοσέβαστον εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὑπέφερον τὰ βάρη τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας μας, εἰς ἐκείνους, οἵτινες συνετέλεσαν κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας μας. Ἀς συμπαθῶμεν τὰ ἐλαττώματά των, καὶ μὲ γενναϊότητα ἄς ἐκτιμῶμεν ὅσους ὑπέφερον δι' ἡμᾶς κόπους, τὴν πρὸς ἡμᾶς στοργὴν των, τὴν γλυκεῖαν ἀμοιβήν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται ἀπὸ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης. Ὅχι! ὅστις ἀφαιρουται μὲ ἱλαρὰν ψυχὴν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν νέων, δὲν

ἀνταμείβεται ἀναλόγως μὲ τὸν δικαίως πρὸς αὐτὸν ἀποδοθέντον ἔργον. Αἱ πατρικαὶ καὶ μητρικαὶ φροντίδες δὲν εἶναι φροντίδες μισθωτοῦ, ἀλλ' ἐξευγενίζουσι τὸν ὅστις τὰς κάμνει ἔξιν, συνεκρίζουν αὐτὸν εἰς τὸ ν' ἀγαπᾷ, καὶ τὸν δίδουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀγαπᾶται.

Ἀς φέρωμεν υἱικὸν σέβας εἰς τὴν μνήμην ὧν τῶν εὐεργετῶν τῆς πατρίδος, ἢ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀς μᾶς ᾔνοι ἱερὰ τὰ συγγράμματά των, αἱ εἰκόνες των, οἱ τάφοι των.

Ὅταν δὲ ἀναλογιζώμεθα τοὺς παρελθόντας αἰῶνας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σωζόμενα ἔτι λείψανα βαρβαρότητας, ὅταν θλιβώμεθα εἰς πολλὰ παρόντα κακὰ, καὶ βλέπωμεν, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀποτελέσματα τῶν παθῶν καὶ τῶν σφαλμάτων τῶν προλαβόντων χρόνων, ἄς μὴ πένσωμεν εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ ἐξονειδίζωμεν τοὺς προγόνους μας. Ἀς ἡμεῖς εὐμενεῖς εἰς τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις μας. Ἐὰν ἐπεχειρίζοντο πολέμους, τοὺς ὁποίους τώρα ἐλαινολογοῦμεν, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐδικαίονε τάχα ἡ ἀνάγκη, ἢ ἀθῶα τις ἀπάτη, περὶ τῶν ὁποίων, διὰ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν τοῦ χρόνου, δυσκόλως δυνάμεθα ν' ἀνακρινώμεν; Ἐὰν ἐπεκαλοῦντο ξένους μεσολαβήσεις, αἵτινες ἀπέβησαν ὀλέθριαι, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀνάγκη ἢ ἀθῶα τις ἀπάτη δὲν τοὺς ἐδικαίονε; Ἐὰν ἐπέβαλλον διατάξεις, αἵτινες δὲν μᾶς ἀρέσκουσιν, ἀλλὰ μήπως εἰς τοὺς καιροὺς των δὲν ἦσαν τάχα ἀρμόδιαι; μήπως δὲν ἦσαν τὸ ἀριστον γέννημα τῆς τότε ἀνθρωπίνης σοφίας, καὶ τῶν τότε κοινωνικῶν στοιχείων τὸ μόνον δυνατόν ἀποτέλεσμα;

Εἰς τὰς περὶ τῶν προγόνων κρίσεις πρέπει νὰ ἡμεῖς σιωποῖ, οὐχὶ δὲ σκληροὶ καὶ συκοφάνται, ἀτιμάζοντες ἐκείνους, οἵτινες δὲν δύνανται ν' ἀναστηθῶσιν ἀπὸ τοὺς τάφους, διὰ νὰ μᾶς εἰπώσιν· "Ὁ λόγος τοῦ πολιτευματός μας ὑπεῖρκεν οὗτος, ὡ ἀπόγονοι."

Περὶφημον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου Κάτωνος ῥηθῆναι· "Εἶναι δύσκολον νὰ δώσωμεν νὰ καταλάβῃσιν οἱ μεταγενέστεροι τὰ δικαιολογήματα τοῦ ἡμετέρου βίου."—ΣΤΑΒΙΟΣ ΠΕΛΛΗΚΟΣ.

Ἡ ΛΑΠΘΕΙΑ καὶ ὁ ὁρθὸς λόγος ποτὲ δὲν ταράττουσι τὴν γῆν· δὲν διεγείρουσι εἰς τὴν καρδίαν τὰ μανιώδη ἐκείνα πάθη, τὰ ὁποῖα ἐκ θεμελίων ποσάκις ἐκλόνησαν ὀλοκλήρους αὐτοκρατορίας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι γέννημα τῆς πείρας· ἡ δὲ πείρα τότε μόνον ἐνεργεῖ, ὅποτε ἡρεμούσι τὰ πάθη. Τὴν ἀλήθειαν εἰρηνικοὶ νόες μόνον ἀνακαλύπτουσι· δέχονται δ' αὐτὴν συγγενικὰ μόνον πνεύματα. Μεταβάλλει μὲν τὰς δοξασίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ βαθμυθὸν καὶ ἀνεπιστάτως· ἀγεί αὐτοὺς εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλὰ δι' αὐθείας καὶ ὁμαλῆς ὁδοῦ. Αἱ μεταβολαί, τὰς ὁποίας ἡ πρόοδος τῆς ἀληθείας ἐπιφέρει, εἶναι ὠφέλιμοι πάντοτε εἰς τὴν κοινωνίαν, ὁμολογεῖται δὲ μόνον εἰς τοὺς αὐτὴν ἀπατῶντας καὶ καταδυναστεύοντας.

ΣΕΛΗΝΙΑΚΗ ΕΚΔΕΙΨΙΣ.

Εἰς τὰς 6 Φεβρουαρίου (Ε. Ν.) ὀφείλει γένειν ἐκλειψις τῆς σελήνης, ὁρατὴ ἐν Σμύρνῃ, Κωνσταντινουπόλει, κτλ. Ἀρχίζει δὲ εἰς τὰς 2 ὥρας καὶ 5 λεπτὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Γίνεται ὀλικὴ ἐκλειψις εἰς τὰς 3 ὥρας καὶ 13 λεπτὰ. Τελειώνει ἡ ὀλικὴ ἐκλειψις εἰς τὰς 4 ὥρας καὶ 40 λεπτὰ. Τελειώνει ὅλος διόλου ἡ ἐκλειψις εἰς τὰς 5 ὥρας καὶ 38 λεπτὰ.